

INTRODUCTION TO LIGHTING SHABBOS CANDLES-הדלקת נר שבת

תפלה: in his סידור provides us with a road map to follow in our study of תפלה:

סידור רב סעדיה גאון-ואחרי שגמרנו את תפלות הימים הכלליים, רוצים לומר ימי החול ודיניהן, צריך שנצטרף להן את תפילות הימים המיוחדים וברכותיהם. ונאמר שהם ארבעה חלקים, שבת וראש חדש חג וצום. ונבאר תפלות השבת וברכותיה ונאמר: לפני שקיעת החמה ביום הששי חייבים להדליק נר לשבת, ורובינו מברכים עליו להדליק נר השבת. ואחרי שקיעת החמה קוראים קריאת שמע.

Translation: Now that we have finished examining the daily prayers, we should continue by studying the prayers for special days and the Brachos for those days. We can describe those special days as falling into one of the following categories: Shabbos, Rosh Chodesh, Holidays and Fast Days. Let us begin by examining the prayers of Shabbos and its Brachos: before sunset on Friday, we are required to light candles for Shabbos. The majority recite a Bracha for lighting candles. After the setting of the sun, we recite Kriyas Shema.

After providing the wording and structure of the daily prayers, רב סעדיה גאון moves on to the תפילות of שבת. Let us follow in his steps. The first liturgical moment that רב סעדיה גאון presents from the תפילות of שבת is the ברכה that precedes the lighting of the Shabbos candles. In providing the ברכה, he notes that a majority of people recite a ברכה before lighting Shabbos candles. By choosing those words, he informs us that in his time reciting a Bracha before lighting Shabbos candles was not a universal practice. In his short statement, רב סעדיה גאון brings forth the central issue that surrounds the first liturgical act that we perform on שבת; i.e. reciting the ברכה for lighting candles. That issue can be expressed as follows: since Jews lit candles each night to provide light in their homes, why was lighting candles just before שבת considered a מצוה and why should that act require a ברכה? The issue is presented in the גמרא as follows:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף כה' עמ' ב'-רבי ישמעאל אומר כו'. מאי טעמא? אמר רבא: מתוך שריחו רע, גזרה שמא יניחנה ויצא. אמר ליה אביי: ויצא! אמר ליה, שאני אומר: הדלקת נר בשבת חובה, דאמר רב נחמן בר רב זבדא, ואמרי לה אמר רב נחמן בר רבא אמר רב: הדלקת נר בשבת, חובה; רחיצת ידים ורגלים בחמין ערבית, רשות, ואני אומר: מצוה. מאי מצוה? דאמר רב יהודה אמר רב: כך היה מנהגו של רבי יהודה בר אלעאי, ערב שבת מביאים לו עריבה מלאה חמין, ורוחץ פניו ידיו ורגליו, ומתעטף ויושב בסדינין המצוייצין, ודומה למלאך ה' צב-אות, והיו תלמידיו מחבין ממנו כנפי כסותן, אמר להן: בני, לא כך שניתי לכם, סדין בציצית: בית שמאי פוטרין ובית הלל מחייבין. והלכה כדברי בית הלל! ואינהו סברי, גזירה משום כסות לילה. (איכה ג') ותזנה משלום נפשי נשיתי טובה. מאי ותזנה משלום נפשי? אמר

1. Why do we not use עמרן, the oily residue of pitch as a fuel for providing light.

רבי אבהו: זו הדלקת נר בשבת. נשיתי טובה: אמר רבי ירמיה: זו בית המרחץ. רבי יוחנן אמר: זו רחיצת ידים ורגלים בחמין. רבי יצחק נפחא אמר: זו מטה נאה וכלים נאים שעליה. רבי אבא אמר: זו מטה מוצעת ואשה מקושמת לתלמידי חכמים.

Translation: RAV ISHMAEL SAID etc. What is the reason? Rabbah answered, Since it is malodorous, it is feared that he, the occupant of the house, will leave it and go out. Said Abaye to him, Then let him leave it! I maintain, Abaye replied, that the kindling of the lamp on the Sabbath is a duty, for Rav Nahman ben Rav Zabda-others state, Rav Nahman ben Raba-said in Rab's name: The kindling of the lamp for the Sabbath is a duty; the washing of the hands and the feet in warm water on the eve of the Sabbath is voluntary. While I maintain that it is a Mitzvah. How is it a Mitzvah? For Rab Judah said in Rab's name: This was the practice of R. Judah b. Il'ai: On the eve of the Sabbath a basin filled with hot water was brought to him, and he washed his face, hands, and feet, and he wrapped himself and sat in fringed linen robes, and was like an angel of the Lord of Hosts. But his disciples hid the corners of their garments from him. Said he to them, My sons! Have I not thus taught you: A linen robe, in respect to fringes-Beth Shammai exempt it, while Beth Hillel hold it liable, and the halachah is as Beth Hillel? But they held, it is forbidden on account of being a night garment. Concerning the verse: And You have removed my soul far off from peace; I forgot prosperity. What is the meaning of, 'and You have removed my soul far off from peace'? Rav Abbahu said: This refers to the kindling of the light on the Sabbath. I forgot prosperity; Rav Jeremiah said: This refers to the loss of baths. Rav Johanan said: This means the washing of hands and feet in hot water. Rav Isaac Nappaha said: This refers to a beautiful bed and beautiful bedclothes upon it. Rav Abba said: This refers to a decked-out bed and an adorned wife for scholars.

The **גמרא** describes the practice of **הדלקת נירות** before **שבת**, first as a **חובה**, an obligation, and then as a **מצוה**. In our recent encounter with the word: **מצוה** concerning **סיפור יציאת מצרים** we suggested the possibility that the word "מצוה" can be defined as an admirable act rather than as a true **מצוה**. It is therefore fair to ask the same question concerning the **מצוה** of **הדלקת נירות** before **שבת**: should the word **מצוה** as it is used by the **גמרא** in reference to **הדלקת נירות** before **שבת** be defined as an admirable act or as a true **מצוה**². Keep in mind that just as the **גמרא** did not provide a **ברכה** to be recited before performing the "מצוה" of **סיפור יציאת מצרים**, the **גמרא** did not provide that a **ברכה** be recited before fulfilling the "מצוה" of **הדלקת נירות** before **שבת**. Here is how several **ראשונים** viewed the issue:

רש"י מסכת שבת דף כה ע"ב ב'–חובה – כבוד שבת הוא, שאין סעודה חשובה אלא במקום אור כעין יממא, בפרק בתרא דיומא (עה, ב).

2. Professor Dalia Marx of Hebrew University e-mailed me after she received last week's newsletter and suggested that the word **מצוה** as it appears in the following statement that I cited can be defined in the same manner:

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ד' ע"ב ב'–אמר רבי יהושע בן לוי: אף על פי שקרא אדם קריאת שמע בבית הכנסת, **מצוה** לקרותו על מנתו.

Translation: Rav Joshua ben Levi says: Although a person recited Kriyas Shema in synagogue, it is mandatory that he recite it once again just before going to sleep.

להבין את התפלה

Translation: Candle lighting is performed in honor of Shabbos. A meal is not considered to be special unless it is eaten in an atmosphere that is as well lit as the daylight.

תוספות מסכת שבת דף כה עמ' ב'–חובה – לגבי רחיצת ידים בחמין קרי ליה חובה דלא הוי כל כך מצוה; ומים אחרונים קרי ליה חובה משום סכנה דמלה סדומית ושהרגו הנפש וחמירי טפי מן הראשונים. ויש שרוצים לומר דאין לברך אהדלקת נר מדקרי ליה חובה כדאמרינן (חולין קה.) מים אחרונים חובה ואין טעונין ברכה. ואומר רבינו תם דשיבוש הוא דלא דמי למים אחרונים דלא הוי אלא להצלה בעלמא אבל הדלקת נר היא חובה של מצות עונג שבת, וכמה חובות הן דטעונין ברכה. ומה שאומר טעם אחר שלא לברך משום שאם היתה מודלקת ועומדת לא היה צריכה לכבותה ולחזור ולהדליקה ולא להדליק אחרת אין נראה דהא גבי כיסוי הדם (שם פז.) אם כסוה הרוח פטור מלכסותו אפילו הכי כשמכסה צריך לברך, וכן נולד מהול איכא למ"ד דאין צריך להטיף ממנו דם ברית וכשמל תניא בשילהי פרי' ר' אליעזר דמילה (לקמן דף קלז:) המל אומר כו'. ובסדר רב עמרם יש המדליק נר בשבת מברך אשר קדשנו כו'. ועוד נראה לר"ת שאם היה הנר מודלק ועומד שצריך לכבות ולחזור ולהדליק כדאמר ליה ההוא סבא ובלבד שלא יקדים ובלבד שלא יאחר (לעיל דף כג:).

Translation: The act of washing one's hands in hot water before Shabbos was described by the Gemara as "mandatory" because it is not that much of a "Mitzvah." When referring to the requirement of washing one's hands before reciting Birkas Hamazone, the Gemara also used the word "mandatory." The concern there is with the danger involved in wiping one's eyes with the salt that comes from the area of Sodom that a person may have come in contact with during the meal. There is also the concern that there should not be the repetition of an incident in which a person lost his life because of his failure to wash his hands after eating. Some wanted to argue that it is not necessary to recite a Bracha when lighting candles for Shabbos based on the fact that the Gemara used the word: mandatory in reference to the act of lighting Shabbos candles. They made that argument because concerning the practice of washing one's hands after eating, the Gemara also used the word "mandatory" and did not require the recital of a Bracha. Rabbeinu Tam said it was a mistake to compare the two acts. Washing hands after eating was instituted only as protection against endangering one's life but lighting candles before Shabbos was enacted as a mandatory act as part of the Mitzvah of enjoying Shabbos. Several similar obligations come with the requirement that they include a Bracha. Another reason given for not making a Bracha; i.e. because when the candles are already lit well before Shabbos, there is no requirement to put them out and to relight them, I am not sure that I agree that there is no requirement to extinguish and to then relight the candles. I can support that position by pointing to the practice of covering the blood of an animal once it is slaughtered. Even if the wind blows dirt over the blood, and he is not required to cover the blood, if he covers the blood anyway, he has to make a Bracha. Similarly when a male child is born without foreskin, it may not be necessary to cut him at all but when he goes through the circumcision ceremony, we still recite the Brachos. In addition we find that in Seder Rav Amrom Gaon, he requires the recital of a Bracha for lighting Shabbos candles. It therefore is the position of Rabbeinu Tam that if candles were already lit well before Shabbos, they should be extinguished and then relit with the recital of a Bracha provided that it is not done too early or too late.

רמב"ם הלכות שבת פרק ה הלכה א–הדלקת נר בשבת אינה רשות אם רצה מדליק ואם רצה אינו מדליק, ולא מצוה שאינו חייב לרדוף אחריה עד שיעשנה כגון עירובי הצרות או נטילת

ידיים לאכילה אלא * חובה, ואחד אנשים ואחד נשים חייבין להיות בבתיהן נר דלוק בשבת. אפילו אין לו מה יאכל שואל על הפתחים ולוקח שמן ומדליק את הנר שזוה בכלל עונג שבת. וחייב לברך קודם הדלקה ברוך אתה ה' א-להינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת, כדרך שמברך על כל הדברים שהוא חייב בהם מדברי סופרים.

Translation: Lighting candles before Shabbos is not optional in that if a person wants to light, he can do so and if he does not want to light, he does not have to light. But it is also not a Mitzvah that a person must chase after until he performs it similar to the obligation to prepare an Eruv in the courtyards or washing hands before eating. However, it is an obligation. Men and women are required to have candles providing light in their houses during Shabbos. Even if a person does not have what to eat, he should beg for olive oil so that he can have light for Shabbos because having light on Shabbos is a major part of the enjoyment of Shabbos. A person is required to recite the Bracha: Baruch Ata Hashem Elokeinu Melech Ha'Olam Asher Kidishanu B'Mitzvotav V'Tzeivanu L'Hadlik Neir Shel Shabbos as we recite a Bracha for any act that we are obligated to perform based on the direction of our Sages.

*הגהות מיימוניות הלכות שבת פרק ה הלכה א- שבת (דף כ"ג), אמר רב הונא הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים, וכתב הטור ויש שמכוונין לעשות שתי פתילות אחת כנגד זכור ואחת כנגד שמור.

Translation: Rav Huna said: a person who regularly lights Shabbos candles will merit having sons who are Torah Scholars and the Tur wrote that there are those whose practice it is to light two candles, one based on the word: Zachor found in the first set of the Ten Commandments concerning Shabbos and one based on the word: Shamor found in the second set of the commandments concerning Shabbos

ספר העיתים סימן יג-דקיי"ל הדלקת נר בשבת חובה חייב לברך על הדלקתו כדרך שמברכין על כל המצות ומאי מברך ברוך אקב"ו להדליק נר של שבת והיכין ציונו מלא תסור כדאמרינן בענין נר של חנוכה, א"נ שאל אביך ויגדך וכדאמרינן נמי וודאי דדבריהם בעי ברכה ורבנן נמי אקרא אסמכינהו כדאמר לקמן ותזנה משלום נפשי טובה. מאי ותזנה משלום נפשי? א"ר אבהו זו הדלקת נר בשבת שהיא שלום כדאמר משום שלום ביתו ואמרינן נמי מידעת כי שלום אהלך דהאי קרא אסמכוה רבנן אהדלקת נר בשבת.

Translation: We hold that lighting candles on Shabbos is obligatory, meaning that it is necessary to recite a Bracha while lighting the candles just as we recite a Bracha while performing other Mitzvos. What Bracha does one make? Asher Kidishanu B'Mitzvotav V'Tzeivanu L'Hadlik Neir Shel Shabbos. Where do we find that G-d commanded us to light Shabbos candles? From the words: Lo Tasur, do not deviate from what you are taught as we learned concerning the performance of the Mitzvah of lighting candles for Chanukah. A second basis: Ask your father (your religious leaders) and they will direct you as we learned. Those directions should include the obligation to recite a Bracha. Our sages linked the obligation to light candles for Shabbos on a verse: and You have removed my soul far off from peace I forgot prosperity. What is the meaning of the words: You have removed my soul far off from peace. Rav Huna said this is the obligation to light candles for Shabbos because the candles represent peace in the household. Our Sages further linked the obligation to the verse: You should know that there is peace in your tents. This represents the obligation to light candles for Shabbos.

RECITING A ברכה BEFORE LIGHTING CANDLES FOR שבת

In last week's newsletter we learned the following:

סידור רב סעדיה גאון – ונבאר תפלות השבת וברכותיה ונאמר: לפני שקיעת החמה ביום הששי חייבים להדליק נר לשבת, ורובינו מברכים עליו להדליק נר השבת.

Translation: Let us begin by examining the prayers of Shabbos and its Brachos: before sunset on Friday, we are required to light candles for Shabbos. The majority recite a Bracha for lighting candles.

רב סעדיה גאון reported that in his day, the practice of reciting a ברכה before lighting candles for שבת was not universally accepted. Why not? From the following, we can conclude that the objection to reciting the ברכה stemmed from the fact that the ברכה included the word: "וציונו" for a practice, lighting candles, which was instituted by חז"ל. The ספר העיתים provided two grounds for reciting a ברכה before lighting candles for שבת, a practice instituted by חז"ל; i.e. מלא תסור, do not deviate from what your Sages teach you, and שאל אביך ויגדך, ask your father and he will tell you¹.

ספר העיתים סימן יג-דקיי"ל הדלקת נר בשבת חובה חייב לברך על הדלקתו כדרך שמברכין על כל המצות ומאי מברך ברוך אקב"ו להדליק נר של שבת והיכין ציונו מלא תסור כדאמרינן בענין נר של חנוכה, אי נמי שאל אביך ויגדך וכדאמרינן נמי וודאי דדבריהם בעי ברכה.

Translation: We hold that lighting candles on Shabbos is obligatory, meaning that it is necessary to recite a Bracha while lighting the candles just as we recite a Bracha while performing other Mitzvos. What Bracha does one make? Asher Kidishanu B'Mitzvotav V'Tzeivanu L'Hadlik Neir Shel Shabbos. Where do we find that G-d commanded us to light Shabbos candles? From the words: Lo Tasur, do not deviate from what you are taught as we learned concerning the performance of the Mitzvah of lighting candles for Chanukah. A second basis: Ask your father (your religious leaders) and they will direct you as we learned. Those directions should include the obligation to recite a Bracha.

The ספר העיתים failed to address an important issue; i.e. the גמרא did not provide for the recital of a ברכה before lighting candles for שבת. Given that the ספר העיתים provided the same reason presented in the גמרא for reciting a ברכה before lighting candles on חנוכה as the basis for the recital of a ברכה before lighting candles for שבת, we can conclude that the ספר העיתים drew a connection between the practice of lighting candles before שבת and the practice of lighting candles on חנוכה. He did so because both acts of lighting shared many requirements. Was the ספר העיתים on strong footing when he concluded that a requirement to recite a ברכה before lighting candles on חנוכה necessarily leads to a requirement that a ברכה be recited before lighting candles on שבת?

1. Both these rules are based on verses that are interpreted as authorizing חז"ל to institute practices. A further example is found in the excerpt from מסכת שבת below.

To answer that question we need to review the גמרא that set forth the requirement that a ברכה be recited before lighting candles on חנוכה:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף כג' עמ' א'—אמר רב חייא בר אשי אמר רב: המדליק נר של חנוכה צריך לברך. ורב ירמיה אמר: הרואה נר של חנוכה צריך לברך. אמר רב יהודה: יום ראשון הרואה מברך שתיים, ומדליק מברך שלש. מכאן ואילך, מדליק מברך שתיים, ורואה מברך אחת. מאי ממעט? ממעט זמן. ונימעוט נס! נס כל יומי איתיה. מאי מברך? מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של חנוכה. והיכן צונו? רב אויא אמר: (דברים יז) מלא תסור. רב נחמיה אמר: (דברים לב) שאל אביך ויגדך וזקניך ויאמרו לך.

Translation: Rav Hiyya ben Ashi said: He who lights the Hanukkah lamp must pronounce a blessing; while Rav Jeremiah said He who sees the Hanukkah lamp must pronounce a blessing. Rav Judah said: On the first day, he who sees the lit candles must pronounce two Brachos, and he who lights the candles must pronounce three blessings; thereafter, he who lights pronounces two, and he who sees pronounces one. What is omitted? The Bracha of Shebechayanu is omitted. Yet let the 'miracle' be omitted? The miracle holds good for every day. What benediction is uttered? This: Who sanctified us by His commandments and commanded us to kindle the light of Hanukkah. And where did He command us? Rav Avia said: It follows from you shall not turn aside which they shall show you. Rav Nebemiah quoted: Ask your father, and he will show You, your elders, and they will tell you.

The two rules of חז"ל provided שאל אביך ויגדך וזקניך and לא תסור with the authority to establish the holiday of חנוכה. As part of the authority to establish the holiday of חנוכה, חז"ל had the power to institute a practice of lighting candles. They further had the authority to institute a requirement that a ברכה be recited before lighting candles on חנוכה. However, concerning שבת, חז"ל did not establish שבת as a day of rest nor did חז"ל enact a requirement to light candles at sundown. Jews already lit candles each night at sundown in order to have light at home. Furthermore the משנה and the גמרא discuss the מצוה of lighting candles before שבת without requiring that a ברכה be recited before performing the מצוה.

משנה מסכת שבת פרק ב משנה ו— על שלש עבירות נשים מתות בשעת לידתן על שאינן זהירות בנדה ובחלה ובהדלקת הנר:

Translation: For committing one of the following transgressions, women die during childbirth: for not being careful about family purity, setting aside part of what is baked and in lighting candles before Shabbos.

משנה מסכת שבת פרק ב משנה ז—שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם השכה עשרתם ערבתם הדליקו את הנר.

Translation: A husband must remind his wife to perform three acts as it becomes dark before Shabbos; to tithe, to convert a public courtyard into a private one and to light candles.

It is possible that חז"ל did not require that a ברכה be recited in advance of lighting candles on שבת because lighting candles was an act that was generally performed in homes everyday so that the homes would be lit. Because of the prohibition of starting a fire on שבת, חז"ל were particularly concerned that the lighting of candles take place before שבת

להבין את התפלה

began. Viewed in this manner, the מצות of lighting candles on הנוכה and before שבת are fundamentally different. A requirement that a ברכה be recited before lighting נירות הנוכה would not necessarily lead to the conclusion that a ברכה should be recited before lighting candles for שבת.

We can conclude from the failure of the משנה and the גמרא to require that a ברכה be recited before lighting candles for שבת that the practice existed for several hundred years without a requirement that a ברכה be recited before lighting שבת candles. Given the fact that the requirement that a ברכה be recited before lighting candles for שבת appeared in סדר רב עמרם גאון and several תשובות הגאונים, we can narrow the time frame in which חז"ל instituted a requirement that a ברכה be recited before lighting שבת candles to the period between the final editing of the גמרא and the period of the גאונים. What events could have transpired during that era to cause חז"ל to institute the practice of reciting a ברכה before lighting שבת candles? Many believe that the practice of reciting a ברכה before lighting שבת candles was instituted as a reaction to the rise of the Karaite movement at the time of the גאונים. Professor Yitzhak D. Gilat, in his book: פרקים בהשתלשלות ההלכה in an article entitled: ליל התקדש שבת, pages 343-344, provides the following:

העובדה שברכת נר של שבת מופיעה לראשונה רק במקורות מן המאה התשיעית, ואף לאחר מכן לא פשטה בכל מקום, מעלה על הדעת את ההשערה, כי ברכה זו נתקנה בתקופת הגאונים בקשר לפולמוס נגד הקראים, שאסרו להדליק נר לשבת. הכתוב "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" (שמות לה, ג) נתפרש על ידי הקראים כאילו נצטוונו שלכל ישראל לא יהיה אור במושבותיהם ביום השבת, אף אם האור נדלק מבעוד יום. הקראים ראו בהדלקת נר של שבת חילול שבת, והוקיעוה בין החטאים החמורים של הרבנים: "כל עת שהאש דולקת בשבת כאלו עוברים בלאו" (אדרת אליהו לאליהו בשייצי, דף נ ע"ב).

The fact that the requirement to recite a Bracha before lighting Shabbos candles did not appear in sources until after the Ninth century and that even then the practice was not universally accepted leads one to think that the requirement to recite a Bracha was instituted at the time of the Gaonim as part of their polemic against the Karaites who prohibited the lighting of candles for Shabbos. The verse: do not light a fire in all your homes on Shabbos (Shemos 35, 3) was interpreted by the Karaites as a commandment not to have light in their homes on Shabbos even if the light was lit before Shabbos. The Karaites viewed the act of lighting candles before Shabbos as a transgression of Shabbos and listed it as one of the gravest sins of the Sages: during the whole time that a light is burning in a person's home on Shabbos a person is transgressing a negative commandment (Aderes Eliyahu of Eliyahu B'Sheitze, page 50, side 2).

הגאונים נאלצו להתמודד עם טענות הקראים ולהתנצח אתם בכתב ובעל פה, כדי להוכיח שפרשנות חז"ל "ביום השבת אי אתה מבעיר, אבל אתה מבעיר מערב שבת לשבת" (מכילתא, ויקהל, עמ' 346) מעוגנת בפשוטו של מקרא ובמסורת אבות. לשם הדגשת השיבותה של מצוות הדלקת נר לשבת תיקנו הגאונים שלפני ההדלקה תיאמר הברכה: "ברוך אתה ה' אמ"ה, אשר

קדשנו במצוותיו וצונו להדליק נר של שבת". בברכה זו מרומזת אמונה בסמכות חכמים, השואבים את כוחם מדבר ה', כדברי התלמוד: "והיכן צונו? רב אויא אמר: מלא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ייו ושמאל (דברים יז, יא). רב נחמיה אמר: שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך (שם לב, ז). הברכה על אורה של שבת בשם ומלכות שימשה איפה אמצעי לפרסום מהימנותה של הקבלה וחובת הדבקות בתורת חז"ל, כנגד הכיתות המכחישות ומלעיזות על התורה שבעל פה¹¹⁵.

Translation: The Gaonim were compelled to tackle the issues raised by the Karaites and to battle them in writing and orally in order to bolster the interpretation of the Sages that on Shabbos it was prohibited to light a flame but it was permitted to light a flame before Shabbos that would remain burning on Shabbos (Mechilta page 46). They further needed to support the argument that their interpretation was rooted in the simple meaning of the words of the Torah and in the tradition of our forefathers. In order to reinforce the importance of the Mitzvah to light candles for Shabbos, the Gaonim composed a Bracha to be recited before lighting candles for Shabbos: Baruch Ata Hashem Elokeinu Melech Ha'Olam Asher Kidishanu B'Mitzvotav V'Tzeivanu L'Hadlik Ner Shel Shabbos. In this Bracha was embedded a reference to the belief in the power of the Sages, who drew their authority from the words of G-d, as the Talmud says: Where did G-d command the Jewish people to light candles for Chanukah? Rav Avia said: It follows from: "you shall not turn aside which they shall show you" (Devarim 17, 11). Rav Nehemiah quoted: Ask your father, and he will show you, your elders, and they will tell you (devarim 32, 7). The Bracha that was composed to be recited on the light prepared for Shabbos which contained G-d's name and His hegemony served as a means of publicizing the reliability of the oral transmission of Torah and the need to abide by the Torah as interpreted by the Sages in opposition to those groups who contradicted and mocked the Oral Law.

115 ייתכן שבמקומות שבהם לא חדרה הקראות, או שהשפעתה היתה מועטה, לא נתפשטה הברכה על נר שבת, שנתקנה בעיקר נגד הקראים. מכאן חילופי המנהגים בנידון.

Translation: It would appear that in those places where the Karaite movement did not take hold nor exerted any influence, the requirement to recite a Bracha before lighting Shabbos candles was not followed since that requirement was instituted primarily as part of the battle against the Karaites. That is the source of the difference of opinion that is being discussed here.

It cannot be denied that the the Karaite movement which began with the failure to appoint Anan ben David as successor to Exilarch Solomon in 762 CE in Babylonia coincided with the establishment of the practice to recite a **ברכה** before lighting candles on **שבת**.

Heinrich Graetz in Volume 3 of his History of the Jews presents the following picture of the Karaite movement:

Anan became hostile to the Gaonate and directed his animosity against the Talmud, the principal source of its importance. He displayed, in fact, a fierce hostility to the Talmud and its supporters. The advice which he impressed on his followers was "to seek industriously in the Scripture." On account of this return to the letter of the Bible (Mikra), the system of religion which Anan founded received the name of the Religion of the Text, or Karaism. In his hostility to the Talmud the founder of the Karaite sect increased rather than lessened the religious duties of life. Concerning the strict observance of the Sabbath, Anan far outstripped the Talmud. He pronounced it unlawful to administer any medicines on the Sabbath, even in the case of dangerous illness, or to perform the operation of circumcision, or to leave the house in those cities where the Jews did not live separate from the non-Jewish population; he did not allow any warm food to be eaten, nor even a light or fire to be kindled on the eve of the Sabbath by the Jews themselves, or by others for their use. Anan introduced the custom among the Karaites of spending the Sabbath-eve in entire darkness.

קבלת שבת INTRODUCTION TO

The words: **קבלת שבת** that presently portray the **תפלה** by which we introduce **תפלה** on Friday night need to be defined. The words exemplify more than just a **תפלה**. They represent a state of mind; not just one type of state of mind but two diverse mindsets; i.e. accepting the obligations and prohibitions of **שבת** and greeting the onset of **שבת**. Professor Moshe Chalamish in his book: **הנהגות קבליות של שבת** defines both states of mind by drawing analogies to other Halachic concepts. He likens the act of accepting the obligations and prohibitions of **שבת** to **קבלת תענית**, accepting upon oneself a private fast day. He compares the act of greeting the onset of **שבת** to **קבלת פנים**, greeting guests at a wedding. Since we are engaged in the study of **תפלה** and not **הלכה**, let us try to define the term: **קבלת שבת** by asking the following question: is there a point during our **תפילות** on Friday night when we engage in one or both acts of **קבלה**?

Our search for those moments must necessarily begin by examining whether the term **קבלת שבת** appears in the **משנה** or in the **גמרא**. A search for those words in the **משנה** and in the **גמרא** reveals that the term does not appear in either work. However, we do find examples of acts that were performed in preparation for **שבת**. In the last two newsletters we reviewed three examples; a husband reminding his wife: **עשרתם, ערבתם**, the warning that a woman who is not careful about lighting candles before **שבת** exposes herself to the risk of dying during childbirth and the recommendation to wash one's hands and feet in warm water on the eve of the Sabbath as a voluntary but not a mandatory act. There are several other well known references to preparations for **שבת** found in the **גמרא**:

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף לב' עמ' א'-מתני'. שנים שהיו מהלכין ברשות הרבים, אחד רץ ואחד מהלך, או שהיו שניהם רצין, והזיקו זה את זה, שניהם פטורין. גמרא. מתני' דלא כאיסי בן יהודה; דתניא, איסי בן יהודה אומר: רץ, חייב, מפני שהוא משונה; ומודה איסי, בערב שבת בין השמשות, שהוא פטור, מפני שרץ ברשות. . . אמר מר: ומודה איסי, בערב שבת בין השמשות, שהוא פטור, מפני שרץ ברשות. בערב שבת, מאי ברשות איכא? כדר' חנינא, דאמר ר' חנינא-דף לב עמ' ב'-בואו ונצא לקראת כלה מלכתא; ואמרי לה: לקראת שבת כלה מלכתא. רבי ינאי מתעטף, וקאי ואמר: בואי כלה, בואי כלה.

MISHNAH. If two persons were passing one another on public ground, one of them running and the other walking or both of them running and they were injured by each other, both of them are exempt. GEMARA. Our Mishnah is not in accordance with Issi b. Judah. For it has been taught: Issi b. Judah maintains that the man who had been running is liable, since his conduct was unusual. Issi, however, agrees that if the collision

occurs on a Sabbath eve before sunset there would be exemption, for running at that time is permissible . . . The Master stated: 'Issi, however, agrees that if the collision occurs on a Sabbath eve before sunset there would be exemption, for running at that time is permissible.' On Sabbath eve, why is it permissible? As shown by Rav Hanina: for Rav Hanina used to say: 'Come, let us go forth to meet the bride, the queen!' Some explicitly read: '. . . to meet Sabbath, the bride, the queen.' Rav Jannai, however, while dressed in his Sabbath attire used to remain standing and say: 'Come you, O queen, come you, O queen!'

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קיט עמוד א—רבי חנינא מיעטף וקאי אפניא דמעלי שבתא, אמר: בואו ונצא לקראת שבת המלכה. רבי ינאי לביש מאניה מעלי שבת, ואמר: בואי כלה בואי כלה.

Translation: Rav Hanina robed himself and stood at sunset of Sabbath eve and exclaimed, 'Come and let us go forth to welcome the queen Sabbath.' Rav Jannai donned his robes, on Sabbath eve and exclaimed, 'Come, O bride, Come, O bride!'

תלמוד בבלי מסכת שבת דף לה עמוד ב—תנו רבנן, שש תקיעות תוקעין ערב שבת: ראשונה להבטיל את העם ממלאכה שבשדות, שניה, להבטיל עיר וחנויות, שלישית, להדליק את הנר, דברי רבי נתן. רבי יהודה הנשיא אומר: שלישית לחלוץ תפילין. ושוהה כדי צליית דג קטן, או כדי להדביק פת בתנור, ותוקע ומריע ותוקע ושובת. אמר רבן שמעון בן גמליאל: מה נעשה להם לבבליים, שתוקעין ומריעין ושובתין, מתוך מריעין. תוקעין ומריעין? הווי להו חמשה! אלא: שתוקעין, וחוזרין ותוקעין, ומריעין ושובתין מתוך מריעין, מנהג אבותיהן בידיהן. מתני ליה רב יהודה לרב יצחק בריה: שניה, להדליק את הנר. כמאן? לא כרבי נתן ולא כרבי יהודה הנשיא! אלא: שלישית להדליק את הנר, כמאן? כרבי נתן. תנא דבי רבי ישמעאל, שש תקיעות תוקעין ערב שבת: התחיל לתקוע תקיעה ראשונה, נמנעו העומדים בשדה מלעדור ומלחרוש ומלעשות כל מלאכה שבשדות, ואין הקרובין רשאים ליכנס עד שיבואו רחוקין ויכנסו כולם כאחד. ועדיין חנויות פתוחות ותריסין מונחין, התחיל לתקוע תקיעה שניה, נסתלקו התריסין וננעלו החנויות, ועדיין חמין מונחין על גבי כירה וקדירות מונחות על גבי כירה. התחיל לתקוע תקיעה שלישית, סילק המסלק, והטמין המטמין, והדליק המדליק. ושוהה כדי צליית דג קטן, או כדי להדביק פת בתנור, ותוקע ומריע ותוקע ושובת. אמר רבי יוסי ברבי חנינא: שמעתי שאם בא להדליק אחר שש תקיעות, מדליק, שהרי נתנו חכמים שיעור לחזן הכנסת להוליך שופרו לביתו. אמר לו: אם כן, נתת דבריך לשיעורין! אלא: מקום צנוע יש לו לחזן הכנסת בראש גגו, ששם מניח שופרו, לפי שאין מטלטלין לא את השופר ולא את החצוצרות.

Translation: Our Rabbis taught: Six blasts were blown on the eve of the Sabbath. The first, for people to cease work in the fields; the second, for the city and shops to cease work; the third, for the lights to be kindled: that is R. Nathan's view. R. Judah the Nasi said: The third is for the tefillin to be removed. Then there was an interval for as long as it takes to bake a small fish, or to put a loaf in the oven, and then a teki'ah, teru'ah, and a teki'ah were blown, and one commenced the Sabbath. Said R. Simeon ben Gamaliel, What shall we do to the Babylonians who blow a teki'ah and a teru'ah, and commence the Sabbath in the midst of the teru'ah? They blow a teki'ah and a teru'ah only: but then there are five? Rather they blow a teki'ah, repeat the teki'ah, and then blow a teru'ah and commence the Sabbath in the midst of the teru'ah. They retain their fathers' practice. Rav Judah recited to Rv Isaac, his son: The second is for the kindling of the lights. In accordance with

להבין את התפלה

which Tanna? Neither as Rav Nathan nor as Rav Judah the Nasi!-Rather read 'the third is for the kindling of the lights'. In accordance with which Tanna? As Rav Nathan. The School of Rav Ishmael taught: Six blasts were blown on the eve of the Sabbath. When the first was begun, those who stood in the fields ceased to hoe, plough, or do any work in the fields, and those who were near to town were not permitted to enter it until the more distant ones arrived, so that they should all enter simultaneously to protect the more distant ones from the suspicion of continuing their work after the first blast. But the shops were still open and the shutters were lying. (The shutters were placed on trestles during the day to serve as stalls.) When the second blast began, the shutters were removed and the shops closed. Yet hot water and pots still stood on the range. When the third blast was begun, what was to be removed was removed, and what was to be stored away was stored away, and the lamp was lit. Then there was an interval for as long as it takes to bake a small fish or to place a loaf in the oven; then a teki'ah, teru'ah and a teki'ah were sounded, and one commenced the Sabbath. Rav Jose ben Rav Hanina said: I have heard that if one comes to light after the six blasts he may do so, since the Sages gave the haẓẓan of the community time to carry his shofar home. Said they to him, If so, your rule depends on variable standards. Rather the haẓẓan of the community had a hidden place on the top of his roof, where he placed his shofar, because neither a shofar nor a trumpet may be handled on the Sabbath.

These excerpts from the **גמרא** include examples of both definitions of **קבלת שבת**. In the last excerpt, we saw the **גמרא** attempt to define the moment at which a person accepts the obligations and prohibitions of **שבת**; i.e. at the sounding of the last blasts of the **שופר** on Friday afternoon. In the previous excerpt, we saw the **גמרא** set forth an example of an act whose purpose was to greet the **שבת**; i.e. donning Shabbos clothes and exclaiming: let us go forth to meet the bride, the queen. Something important was missing in both excerpts, a directive to perform acts of **קבלת שבת**. This may explain why the two major **סידורים** from the era of the **גאונים**, **סדר רב עמרם גאון** and **סדר רב סעדיה גאון** omit any reference to **קבלת שבת**:

סדר רב עמרם גאון (הרפנס) סדר שבתות-ועומד שליח צבור ומתחיל והוא רחום ועונין ברכו, ומתחיל החזן אשר בדברו מעריב ערבים וגו' . . . ומאן דאמר אשר כלה מעשיו, טעות הוא בידו. דשאלו מקמי רב נטרונאי מהו לומר אשר כלה מעשיו בערב שבת, והשיב כך מנהג בשתי ישיבות, אין אומרים אלא אשר בדברו. ואומר אהבת עולם בית ישראל, וקורין קריאת שמע ואמת ואמונה בדרך שאומרין בחול: וחותרם פורש סוכת שלום עלינו ועל עדת ישראל ועל ירושלם. . . והכי אמר רב שר שלום נמי. בליל שבתות ובלילי ימים טובים במעריב למימר שומר עמו ישראל לעד. ובבית רבינו אין מנהג, אלא תחת שומר עמו ישראל חותמין פורס סוכת שלום עלינו ועל עדת עמו ישראל ועל ירושלים, ואין אומר אחריה כל עיקר אלא קדישא לאלתר, ובשאר כנסיות ובשאר מקומות אומר שומר עמו ישראל לעד, ואומר ושמרו בני ישראל וחותמין. אבל ברוך ה' לעולם, אין אומרים לא בישיבה אחרת ולא בכבל כלה.

Translation: The prayer leader stands and begins: V'Hu Rachum and then the congregation answers to the line of Barchu and the prayer leader begins by reciting the Bracha of Asher Bidvaro Ma'Ariv Aravim . . .

1. This is an alternative version of the first **ברכה** of **שמע** for **תפלת ערבית** on Friday night. That version is presented below in the excerpt from the **סידור** of **רב סעדיה גאון**.

Those who recite as the opening Bracha of Kriyas Shema on Friday night the Bracha that begins: Asher Kilah Ma'Asev, who finished His work, are in error. A question was asked of Rav Natroni: what is your opinion of the practice to recite the Bracha of Asher Kilah Ma'Asev on Friday night. He answered: this is the custom in the two Yeshivos of Babylonia: we do not change from our practice of reciting the Bracha of Asher Bidvaro as the first Bracha of Kriyas Shema. We then recite the Bracha of Ahavas Olam Beis Yisroel. We then read Kriyas Shema and the Bracha of Emes V'Emunah as we do during the week. We change the end of the Bracha of Hashkeiveinu by saying: Porais Succas Shalom Aleinu V'Al Adas Yisroel V'Al Yerushalayim . . . This is what Rav Sar Shalom said: on Friday nights and at the beginning of Yomim Tovim we end the Bracha of Hashkeiveinu by reciting Shomer Amo Yisroel La'Ad. But in the Yeshiva of Rav Natroni that practice was not followed. Instead of reciting the Bracha Shomer Amo Yisroel La'Ad, they would recite the Bracha: Porais Succas Shalom Aleinu V'Al Adas Yisroel V'Al Yerushalayim and they would not recite anything more except Kaddish. In other places and synagogues they would recite the Bracha of Shomer Amo Yisroel La'Ad and then the verse: V'Shamru Bnei Yisroel and then finish. But the Bracha of Baruch Hashem L'Olam was not said in any other Yeshiva or in any other place within Babylonia.

It is significant that רב עמרם גאון omits any reference to the term: קבלת שבת. More importantly, his version of תפלת ערבית on Friday includes no changes to the wording of the תפלה until reaching the end of the fourth ברכה of קריאת שמע, השכיבנו, which he ends with the words: פורש סוכת שלום עלינו ועל עדת ישראל ועל ירושלם. Those words, however, fail to make any reference to שבת. He further did not follow the practice of adding the verse: ושמרו בני ישראל to תפלת ערבית. It would appear that according to רב עמרם גאון there is no obligation to greet the שבת and one does not accept the obligations and prohibitions of שבת until reciting the ברכה of מקדש השבת in עשרה of שמונה עשרה of תפלת ערבית.

In the other major סידור of the Gaonic period, סידור רב סעדיה גאון, he too does not refer to the term: קבלת שבת but he does presents a change to the first ברכה of קריאת שמע that includes a reference to שבת:

סידור רב סעדיה גאון – בא"י אמ"ה אשר כלה מעשיו ביום השביעי, ויקראהו עונג שבת, קדשו מערב עד ערב, התקין מנוחה לעמו ישראל כרצונו, גולל אור מפני הושך וחושך מפני אור. בא"י המעריב ערבים.

Translation: Baruch ata Hashem Elokeinu Melech ha'Olam who finished His work on the seventh day and named it the enjoyment of Shabbos, sanctified it from night to night, established rest for His nation, Yisroel, as He wished, rolled away the light as the darkness appeared and the darkness as the light appeared. Baruch Ata Hashem Ha'Ma'Ariv Aravim.

Arguably, upon reciting this version of the first ברכה of קריאת שמע that includes a reference to שבת, a person *ipso facto* accepts upon himself the obligations and prohibitions of שבת.

ACCEPTING THE OBLIGATIONS OF שבת

In last week's newsletter, we noted that the term: קבלת שבת can be defined in one of two ways: accepting the obligations and prohibitions of שבת and greeting the שבת. We further noted that neither form of קבלת שבת is referred to in the two main סידורים of the Gaonic period: i.e. סדר רב עמרם גאון and the סידור of רב סעדיה גאון. Let us jump ahead to the present and ask the same question: can we identify a point during תפלת ערבית on ערב שבת when we accept the obligations and prohibitions of שבת? The following note is presented before the paragraph of מזמור שיר ליום השבת by Artscroll in its Rabbinical Council of America edition of the סידור in the section identified as: קבלת שבת: *With the recitation of Psalm 92 (מזמור שיר ליום השבת), we accept upon ourselves the holiness of the Sabbath.* On what source did Artscroll rely in adding that note?

שולחן ערוך אורח חיים סימן רסא סעיף ד'-אחר עניית ברכו, אף על פי שעדיין יום הוא, אין מערבין ואין טומנין משום שהוא קבליה לשבת עליה; ולדין הוי אמירת מזמור שיר ליום השבת כעניית ברכו לדידהו.

Translation: After the congregation answers to the Prayer Leader reciting Barchu, even though it is still day, those present can no longer create Eruvim or place food on the stove to stay hot because they have accepted the obligations and prohibitions of Shabbos. For us, the recital of the chapter of Tebillim that begins: Mizmor Shir L'Yom Ha'Shabbos has the same effect of being the moment that we accept the obligations and prohibitions of Shabbos as it is for those who view Barchu as having the same effect.

How can the act of responding to ברכו or reciting שיר ליום השבת be considered קבלת שבת when we give no indication that we are accepting the obligations and prohibitions of שבת?

משנה ברורה סימן רסא ס"ק כח-עניית ברכו – משום שהוא התחלת תפלת ערבית של שבת לכך הכל פורשין אז ממלאכה, וכדלקמן בסימן רס"ג ס"י שהוא כמי שקבל עליו קדושת שבת בפירוש, ואסור אז בכל הסייגים והגדרים שגדרו חז"ל לשבת כגון לכנוס למרחץ להזיע בעלמא, וכל שכן ברחיצה בחמין וכהאי גוונא בכל השבותין.

Translation: Because answering to Barchu signals the start of Tefilas Maariv of Shabbos and at that moment all stop performing work. As described in section 263 subsection 10 it is similar to one who has explicitly accepted upon himself the holiness of Shabbos. It is prohibited at that moment from doing any of those matters that are permitted in the times just before Shabbos like entering a sauna or bathing in warm water and similar activities.

As the שולחן ערוך noted, the practice of reciting Psalm 92 (מזמור שיר ליום השבת) before ערב שבת on ברכו was not a universal practice in his time (late 1500's). That fact is confirmed by the following:

מגן אברהם סימן רסא ס"ק יג-מזמור שיר וכו' – ועתה נוהגין לומר מזמור שיר וכו' ואפילו הכי אין מקבלין שבת ועושין כל מלאכות עד ברכו דמעיקרא הכי קבלו עליהו.

Translation: Now we follow the practice on Erev Shabbos of reciting the chapter of Tehillim that begins: Mizmor Shir L'Yom Ha'Shabbos. Despite adopting this custom, the rule remained that accepting the obligations and prohibitions of Shabbos and discontinuing work did not occur until Barchu was recited because from the beginning it had been the rule that the recital of Barchu triggered the acceptance of Shabbos.

The practice of reciting Psalm 92 (מזמור שיר ליום השבת) before ברכו on ערב שבת may have begun among ספרדים and was later adopted by the אשכנזים:

ספר המנהיג' הלכות שבת עמוד קלג-א"ר יוסי [שבת קי"ה ע"ב] יהא חלקי עם מכניסי שבת בטיבריא, וממוציאי שבת בצפורי. מנהג אלסכנדריא של מצרים וכל ארץ מצרים שאומרים לפני תפלת הערב של שבת מזמור שיר ליום השבת כל המזמור, ויש לי סמך מדאמר'י בברא' רבא ויכל א-להים ביום השביעי מה העולם חסר? מנוחה. באת שבת, באת מנוחה. באת שבת, אמ' הקב"ה בואו ואמרו שירה, פנים חדשות באו לכאן.

Translation: Rav Yossi said: May I be among those who accept Shabbos in Tiberias (early) and those who finish Shabbos in Tzippori (late). It was the custom in Alexandria, Egypt and in all of Egypt that they would recite before Tefilas Maariv on Erev Shabbos the complete chapter of Tehillim that begins: Mizmor Shir L'Yom Ha'Shabbos. I found support for that practice in the Midrash Bereishis Rabbah on the words: and G-d finished creating the world on the seventh day. What was missing on the seventh day that G-d needed to still create? Rest. When Shabbos comes so too rest arrives. When Shabbos arrives G-d says: come and sing to Me a chapter of Tehillim because each Shabbos is like a fresh face appearing before Me.

רבינו שלמה ברבי נתן (1100's, Sijilmasa, North Africa) in his סידור provides the following:

רבינו שלמה ברבי נתן-וכבר נפוץ המנהג במקצת המקומות להקדים לתפלת מעריב של שבת כמה מזמורים והם: שיר המעלות אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי וכו'. מזמור שיר ליום השבת וכו'. ה' מלך גאות לבש וכו'. לאורך ימים. אחר כך אומרים והוא רחום וגו'.

Translation: The practice has already sprung up in some places to recite a few chapters of Tehillim before reciting Tefilas Maariv on Erev Shabbos and they are: Shir Ha'Ma'Los Esab Einei El Ha'Harim, Mai' Ayin Yavo Ezrei etc., Mizmor Shir L'Yom Ha'Shabbos etc., Hasehm Melech Gai'Us La'Veish. L'Orech Yamim. Then they say: V' Hu Rachum.

Several ראשונים debated whether קבלת שבת occurred at an earlier moment; i.e. when the שבת נירות were lit:

ספר אור זרוע ח"ב – הלכות ערב שבת סימן יא'-אלמא הואיל שהיתה מדלקת נר של שבת סמוך להשיכה שמע מיניה דלאחר שגמרו כל צורכי שבת היו מדליקין את הנר ומקבלים את השבת... והכי מוכח בספר המקצעות שהדלקת נר הוי קבלת שבת גבי מעשה אחד שכתב רב שרירא גאון ולקמן אפרש גבי קבלות שבת בטעות. ומעתה הואיל שפירשנו דהדלקת נרות הויא קבלת שבת

1. R. Abraham ben R. Nathan was born in Lunel, Provence, c. 1155. Ra'avan HaYarchi (so named to differentiate from R. Eliezer ben R. Nathan of Germany) was born to a many-branched rabbinical family and was a relative and student of R. Isaac ben R. Abba Mari of Marseilles (author of the Ittur). (Bar-Ilan Digital Library, 16th edition).

להבין את התפלה

נראה בעיני דמי שהדליק נרות בביתו והולך לבית הכנסת שאסור לו להדליק נרות בבית הכנסת שכבר קבל עליו השבת ועל כן מנהג כשר הוא במלכותנו בארץ שלאחר הקדושה מכריזין השמשים והתנוקות להדליק נרות של שבת כי כבר יש שהות לקבל שבת ולפרוש מן מלאכות וגם עדיין יש שהות כדי לצלות דג קטן וכדי להדביק פת בתנור ומי שהיה מדליק נרות שבת ומתנה על מנת שלא יאסר עדיין בכל מלאכות נראה בעיני דבטלה דעתו דהרואה אומר דלאחר שקבל עליו השבת עושה מלאכה. ומנהג כשר הוא להדליק תחילה כל נרות שבבית ואח"כ נרות שעל גב השלחן כי אותו נר הוא הבא לכבוד שבת.

Translation: Since women light candles close to the time when it becomes dark, we can conclude that only after the preparations for Shabbos were completed, they would light candles indicating that they accepted all of the obligations and prohibitions of Shabbos. . . . It was made clear in the Book of Mik'tza'Os that lighting candles was the moment when the acceptance of the obligations and prohibitions of Shabbos took place as was recorded by Rav Shereira Gaon concerning an incident. Later on I will discuss how to deal with a case in which the acceptance of Shabbos occurred in error. Now, since we concluded that lighting candles signified the acceptance of the obligations and prohibitions of Shabbos, it would appear to me that one who lit candles at home should not be the one to do so in synagogue because he already accepted of the obligations and prohibitions of Shabbos. Therefore the custom we practice in our area that after reciting Kedushah in Tefilas Mincha on Erev Shabbos, the synagogue leaders announce to the congregation to light Shabbos candles was commendable since enough time passed to accept Shabbos and to complete all preparations for Shabbos including baking small fish and preparing bread for Shabbos. He who lit candles at home but said to himself that he was doing so without accepting the obligations and prohibitions of Shabbos did not accomplish anything because those who saw him assumed that he was acting inappropriately after accepting of the obligations and prohibitions of Shabbos. It was a good practice to first prepare the lights around the house on Erev Shabbos and then light special candles on the table because then the lights on the table are seen as the special lights for Shabbos.

ספר שבולי הלקט ענין שבת סימן נט-הנה בפירוש לא מצינו קבלת שבת בהדלקה. וחבר אחד התרים דוקא כשהיו תקיעות נוהגות לא היתה קבלת שבת בהדלקת הנר. אבל השתא שאין תוקעין הויא קבלת שבת בהדלקה. ולא נזהר שתשובתו בצדו כיון דמקיש הדלקת הנר לתקיעת שופר הלא נתנו חכמים שיעור לחזן הכנסת להוליך שופרו בראש גגו הכא נמי נתנו לו שיעור להניח את נרו. ומצאתי בדברי הגאונים ז"ל בערב שבת אפי' הדליק את הנרות אין מקבל עליו את השבת לאסור עצמו במלאכה עד שיתפלל תפלת ערבית שאז בברכת מקדש השבת הוא מקבל עליו². וכן מצאתי בשם הר"ר שמשון זצ"ל שאין חשוב הדלקת הנר קבלת שבת לאסור עצמו במלאכה אע"פ שבירך עליו אלא אם כן התפלל ערבית וקידש השבת שהרי אחר הדלקת הנרות היו צולין דגים קטנים ואופין את הפת. ונראה בעיני שמה שהיו מותרין בצליית הדג ואפיית הפת לפי שלא קבלו עליהם שביתה בהדלקה אבל אם דעתן לקבל שבת בהדלקה אפילו מבעוד יום אסורין לעשות שום דבר אחר כן. כלל כל הדברים אחר דעת האדם אנו הולכין בקבלת שבת אם בתפלה אם בהדלקת הנר שאחר ששם בדעתו לשבות אסור לעשות שום דבר.

2. This explain the practice of גאון רב עמרם תפלת ערבית took place in קבלת שבת who was silent as to when רב עמרם גאון did not add any references to שבת in תפלת ערבית until the middle ברכה of עשרה. From the explanation provided by the שבולי הלקט it appears that according to רב עמרם גאון, קבלת שבת took place in תפלת ערבית when the ברכה of השבת was recited.

Translation: We do not find it written that lighting candles on Erev Shabbos signified accepting the obligations and prohibitions of Shabbos. One friend of mind speculated that only when the community had the practice of blowing Shofar on Friday afternoon that lighting candles on Erev Shabbos did not signify the acceptance of the obligations and the prohibitions of Shabbos. But now that we no longer maintain the practice of blowing Shofar on Erev Shabbos, lighting candles on Erev Shabbos signified the acceptance of the obligations and prohibitions of Shabbos. My friend did not consider that when the practice to blow Shofar on Erev Shabbos was followed, our Sages gave time for the one blowing the Shofar to put away his Shofar. So too time after lighting candles time must be allotted for taking care of some last minute preparations. I found among the writings of the Gaonim that lighting candles on Erev Shabbos did not signify the acceptance of the obligations and prohibitions of Shabbos. That moment occurred during Tefilas Maariv when a person recited the Bracha of Mikadesh Ha'Shabbos in Shemona Esrei. I found written in the name of Rav Shimshon that the act of lighting candles did not signify the acceptance of the obligations and prohibitions of Shabbos and that there was still an opportunity to bake some small fish and bake some bread. It would appear to me that the statement that there was still time to bake some small fish and bake bread concerned a person who did not accept Shabbos when he lit candles unless he had in mind to accept Shabbos. If he had that in mind then even if it was earlier in the day, it was deemed to be the acceptance of Shabbos. The upshot is: we follow what the person had in mind in determining when he accepted the obligations and prohibitions of Shabbos; whether it was at the time of lighting candles or at the time of reciting Tefilas Maariv. Once he decided that he accepted Shabbos, he was required to adhere to the obligations and prohibitions of Shabbos.

Here is an opinion that במה מדליקין קבלת שבת takes place upon reciting

ספר חסידים (מרגליות) ברית עולם ושומר הברית³ סימן קנד'—אחר התפילה תקנו וקבעו לומר במה מדליקין וכו' זהו כמנהג אשכנז אבל מנהג ספרד לאומרו בין מזמור לדוד ובין פיוט לכה דודי לקבל שבת קודם מזמור שיר ליום השבת. יש מי שכתב דמנהג ספרד מתישב יותר.

Translation: They had the custom, after completing Tefilas Maariv, to recite the Mishnayos of Bameh Madlikim. That was the custom among the Ashkenazim. Sephardim, on the other hand, would recite the Mishnayos of Bameh Madlikim between reciting Mizmor L'David and the piyyut of Lecha Dodi in order to accept the obligations and prohibitions of Shabbos before reciting Mizmor Shir L'Yom Ha'Shabbos. It was written that the custom of the Sephardim made more sense.

We can conclude from our discussion that women, who have the responsibility within the household to light שבת candles, are more conscious of the need to affirmatively accept the obligations and prohibitions of שבת than are men. Men—ask yourselves: when was the last time during ערב שבת on תפלת מעריב that you gave any thought to affirmatively accepting the obligations and prohibitions of שבת? Women have no choice. They generally do not light candles until they are ready to accept the obligations and prohibitions of שבת. Men on the other hand pay little attention to affirmatively accepting the obligations and prohibitions of שבת because they know that it will occur on its own at some point during תפלת מעריב by operation of law.

3. This is a commentary on the ספר החסידים. The פיוט of לכה דודי had not been authored at the time that the ספר החסידים was written

WELCOMING שבת-BEFORE THE ERA OF THE אר"י

It is fair to say that in current times during תפלת ערבית on ערב שבת we are more conscious of the definition of קבלת שבת that connotes welcoming שבת than we are conscious of the definition of קבלת שבת that represents accepting the obligations and prohibitions of שבת. That is because most סידורים published today identify the chapters of תהילים and the פיוט of לכה דודי that we recite before ברכו as קבלת שבת. That practice is a relatively recent addition to תפלת ערבית on ערב שבת as we will learn and dates from after the death of the אר"י. Do we find any evidence of customs that foreshadowed the practices that developed under the leadership of the אר"י? What we find are comparisons between שבת and a כלה, a bride, and a מלכה, a queen, that were based on the excerpts from the גמרא that we studied last week:

רמב"ם הלכות שבת פרק ל' הלכה ב'—איזהו כבוד? זה שאמרו חכמים שמצוה על אדם לרחוץ פניו ידיו ורגליו בחמין בערב שבת מפני כבוד השבת ומתעטף בציצית ויושב בכבוד ראש מיחל להקבלת פני השבת כמו שהוא יוצא לקראת המלך. וחכמים הראשונים היו מקבצין תלמידיהן בערב שבת ומתעטפים ואומרים בואו ונצא לקראת שבת המלך.

Translation: What is the definition of honoring Shabbos? That which our Sages described as the obligation for a person to wash his face, hands and feet in warm water on Erev Shabbos to honor Shabbos. He envelopes himself in a Talis and sits in deep contemplation waiting to greet the onset of Shabbos as if he were going out to greet a king. The early Sages would gather their students on Erev Shabbos and together they would cover themselves in Taleisim and say: let us go out to greet Shabbos the King.

בית הבחירה למאירי מסכת שבת דף קיט' עמ' א'—כשם שאדם צריך לקיים מצות עונג שבת באכילה ושתייה כך צריך לכבדו במלבוש נקיה ובשאר הדורים. מגדולי החכמים היו רוחצים בחמין ומנקים את עצמם בערב שבת ומתעטפים ומלבישים עצמם בערב שבת כאדם המקוה להיות המלך או החתן נכנס בביתו והוא שאמרו מתעטף ואומר בואי כלה בואי כלה:

Translation: Just as a person is required to fulfill the Mitzvah of enjoying the Shabbos by eating and drinking so too he must honor the Shabbos by wearing clean garments and other adornments. The great Sages followed the practice of washing in warm water and cleaning themselves on Erev Shabbos, envelope and dress themselves like a person who expects the King or a groom to enter his house. That was the

1. Isaac Luria (1534-1572) ranks among the several most influential religious personalities Jewry has ever produced. Regarded as the preeminent Kabbalist of Safed in the sixteenth century, Luria produced original mythological doctrines and ritual practices that were of fundamental importance to virtually all Jewish mystical creativity after him. By the middle of the seventeenth century Lurianic theology and ritual life had spread throughout the Jewish world and had established a supremacy that was virtually unchallenged. Indeed, it has been observed that Lurianism was the last theological system to enjoy nearly universal acceptance within Judaism. *Safed Spirituality: Rules of Mystical Piety, the Beginning of Wisdom by Lawrence Fine; Paulist Press, 1984, page 61.*

message of the Gemara when it said: he would don his Talis and say: Come, bride; come, bride.

On what basis was שבת compared to a כלה and a מלכה?

ראב"ן בבא קמא-ושבת היא כלה לישראל כדאמרין באגדה [מד"ר בראשית י"א] זכור את יום השבת; אמר הקב"ה לישראל זכור מה שאמרתי לשבת כשאמר לפני שכל הימים יש להם בן זוג והוא אין לו בן זוג, ואמרתי לו: ישראל שאין להם זוג, שנקראו גוי אחד, הן יהיו בני זוגך. ומלכא על שם שהוא כמלך שאין בו לא עצב ולא מלאכה.

Translation: Shabbos is a bride to the Jewish people as we learned in the Aggadata: Remember the day of Shabbos. G-d said to the Jewish people: remember what I said to Shabbos when Shabbos said before Me: each day of the week has a match and I, Shabbos, have no match. I told Shabbos that the Jewish people who also have no match, as they are known as the singular nation, will be your match. Shabbos is also called a queen because Shabbos is like royalty because it is a day bereft of sadness and work.

מהרש"א חידושי אנדות מסכת בבא קמא דף לב' עמ' ב'—בואו ונצא לקראת כלה כו'. קרא השבת כלה על פי מה שכתוב: לכל יש בן זוג ולי לא נתת בן זוג א"ל: כנסת ישראל יהיה בן זוגך כו' והשבת גופיה היא כנשואה לישראל אבל בפניא דמעלי שבתא היא כהכנסת כלה לחופה וכמו שע"י הקדושין בהכנסתה לחופה נעשית הכלה נשואה כן השבת בהכנסתו בקידוש היום נעשית כנשואה לישראל. וקראה מלכתא שהיא כלת המלך דכל ישראל בני מלכים הם ולזה אמר ר"ה בפניא דמעלי שבתא דהיינו בע"ש קודם כניסתה בואו ונצא לקראת כו' דדרך החתן לצאת לקראת הכלה כמ"ש ה' מסיני בא יצא לקראתם כו' כחתן היוצא להקביל פני הכלה כו' כפרש"י פרשת וזאת הברכה. ואמר דרבי ינאי מדה אחרת היתה לו שלא אמר נצא לקראתה ואדרבה הוה קאי ועומד במקומו והיינו דבכניסתה אמר בואי כלה כו' שהכלה תבא אליו כדרך הכלה אחר כניסתה לחופה שתבא מבית אביה לבית בעלה, ולזה כפל הענין בואי כלה בואי כלה דר"ל בואי כלה לחופה ואח"כ בואי כלה לבית בעלך וק"ל:

Translation: Shabbos was called a bride based on what was written that other days had a match but Shabbos had no match. G-d said to Shabbos: the Jewish people will be your match. It was as if Shabbos itself was married to the Jewish people. Friday towards evening resembles the moment that a bride steps under the Chuppah. It was through the Kiddushin that takes place under the Chuppah that she becomes a bride. So too Shabbos by way of the Bracha of the sanctification of the day becomes the bride of the Jewish people. Shabbos was called a queen because she was the bride of the King, the Jewish people, who were considered the children of Kings. That was why Rav Chanina said on Friday afternoon before Shabbos: let us go out and welcome Shabbos the queen based on the custom that the groom walked towards the bride as it was written: G-d came from Sinai. This was interpreted to mean that G-d went out like a groom to His bride as Rashi explained in Parshas V'Zos Ha'Bracha. Rav Yanai had a different way of portraying Friday afternoon. He did not say let us go out towards her. Instead he stayed in his home and as Shabbos entered he would say: Come my bride; meaning that the bride was coming to him. That followed the practice that after being under the Chuppah a bride entered into her husband's household. For that reason he said the words: Bo'Ee Kallah, twice; once meaning that the Shabbos should come under the Chuppah and the second time meaning that Shabbos should enter into her groom's house.

להבין את התפלה

תורת המנחה פרשת ויקהל / דרשה לא עמוד 823-שבת נקראת כלה ונקראת מלכתא-
וצריך להקביל את השבת בשמחה ובמנוח לבב, כר' חייא (ב"ק לב ב) דהוה מיעמף וקאי
אפניא דמעלי שבתא ואמר בואו ונצא לקראת שבת מלכתא. ר' ינאי לביש מאני מעלי
ואומר בואי כלה בואי כלה. ולמה נקראת כלה ונקראת מלכתא? נקראת כלה על שם ויכל
אלקים ביום השביעי, שבה נכללו מעשה בראשית. ונקראת מלכתא על שם מלכותך מלכות
כל עולמים, שבה ירגיע הגוף בעולם הזה, ותנוה הנפש לעולם הבא.

Translation: It was required to greet the Shabbos with joy and a good heart as Rav Chiya did when he enveloped himself in his Talis on Friday afternoon and said: Come, let us go out to greet Shabbos, the queen. Rav Yanai would wear his Shabbos attire and say: Come my bride, come my bride. Why was Shabbos called a bride and a queen? She was called a bride (Kallah) based on the verse: G-d finished (Va'Yichal) on the seventh day; the word Kallah is derived from the fact that Shabbos subsumes (Nichlall) all that was created during the first six days. Shabbos was called: queen based on the verse: Your Kingdom is the Kingdom of forever, that a person rests on this day and will rest forever in the Next World.

A possible source for the practices that developed under the direction of the אר"י may have been the custom among Sephardim of reciting chapters of תהילים to "accompany" שבת as שבת departed:

ספר המנהיג הלכות שבת עמוד קצח-מנהג ספרד לומר זמירות לפני ההבדלה בבית
הכנסת, ובצרפת ובפרובינצא בביתם, וראיתי במדרש משל לכלה ומלכה שמלוין אותה
בשיר ובתושבחות. ושבת מלכה וכלה כדאמרינן בשבת פ' כל כתבי הקודש, בואי כלה
בואו ונצא לקראת שבת מלכתא. אב"ן. ואנו אומרים בב"ר ויכל א-להים ביום השביעי אמ'
הקב"ה בואו ואמרו שירה פנים חדשות באו לכאן, כלומר כהכנסת הכלה הבאה מחדש.

Translation: It was the custom in Spain to recite songs before Havdalah in synagogue, while in France and in Provence, it was the custom to do so at home. I found in a Midrash that we conduct ourselves towards Shabbos in a manner similar to how we act in accompanying a bride or a king. We accompany them with song and with words of praise. Shabbos was compared to a queen and a bride as we found in the following excerpt from Maseches Shabbos: Come, my bride. Let us go out and welcome Shabbos the queen. We further learned in Bereishis Rabbah on the verse: that G-d finished on the seventh day, that G-d said: come and say words of song because a new face has come here; in other words like the entry of a bride who each week appears as if for the first time.

ספר אבודרהם סדר מוצאי שבת-נהגו לומר במוצאי שבת קודם התפלה שירות שבתלים
ואמר הטעם במדרש משל לכלה ומלכה שמלוין אותה בשירות ותשבחות, ושבת מלכה
וכלה כדאמרינן בפרק כל כתבי הקדש ובא ונצא לקראת שבת מלכתא. בואי כלה בואי
כלה. ואנו מלוין כך השבת בשירות ותשבחות. ודכותה אמרינן בבראשית רבה ויכל
א-להים ביום השביעי אמר הקב"ה בואו ואמרו שירה פנים חדשות באו לכאן כלומר
בהכנסת הכלה שבאה מחדש. וסימן לשירות שבתלים אאשאלה בלא רמיזהה? ובלבד

2. Ed.-I am not sure what this means.

שיהיו אלף ראשונה של אשאלה וה"א רמיזה כפולות.

Translation: It was the custom on Motzei Shabbos before Tefilas Maariv to recite chapters of Tehillim. The practice was based on a Midrash that related that Shabbos was viewed as a bride and as a queen whom we accompany with songs and words of praise. Shabbos was viewed as being similar to a queen and a bride as it was written in the Gemara: let us go out and welcome Shabbos the queen. Come my bride. Come my bride. As a result, we accompany Shabbos with songs and words of praise. This was clarified in Bereishis Rabbah on the verse: and G-d finished His work on the seventh day. G-d said: come and sing songs, a new face has come here; in other words, with the entry of the bride as if for the first time. The order of the chapters of Tehillim that were to be recited can be remembered by remembering the letters in the word: Esh'Ala. The first chapter must begin with the letter Aleph and the last one must begin with the letter "Hay". The ones in the middle can follow any order.

The practices described for מוצאי שבת were based on the need to honor שבת both בכניסתו, as it began, and ביציאתו, as it came to a conclusion.

רמב"ם הלכות שבת פרק ל' הלכה ה'—מסדר אדם שולחנו בערב שבת ואף על פי שאינו צריך אלא לכזית, וכן מסדר שולחנו במוצאי שבת ואף על פי שאינו צריך אלא לכזית, כדי לכבדו בכניסתו וביציאתו, וצריך לתקן ביתו מבעוד יום מפני כבוד השבת, ויהיה נר דלוק ושולחן ערוך ומטה מוצעת שכל אלו לכבוד שבת הן.

Translation: A person should prepare his Shabbos table on erev Shabbos even if all he plans to eat is a small amount. He should further prepare his table on Motzei Shabbos even if all he plans to eat is a small amount. That is done to honor Shabbos both as it begins and upon its conclusion. He should clean his house during the daylight on Friday because of the honor of Shabbos. A candle should be lit; the table set and his bed prepared. All these acts are necessary to honor Shabbos.

Concerning honoring שבת as it began, the גמרא described many practices that were to be followed; i.e. washing, changing clothes, preparing food and lighting candles. In many ways, the whole day of Friday was viewed as a day of preparation for שבת. Concerning the departure of שבת, very little was described other than eating a meal. The practice of reciting chapters of תהילים and פיוטים as שבת departed may have been an effort to enhance the honor shown to שבת as it departed. Safed at the time of the אר"י was populated primarily by descendants of Sephardim who had been expelled from Spain and Portugal in the late 1400's. We can surmise that they brought with them the custom of accompanying שבת as שבת departed by reciting chapters of תהילים and פיוטים. The students of the אר"י may have decided to duplicate the custom that was followed on מוצאי שבת by adding it to כניסתו, to the commencement of שבת. The modern day סידור that follows the Moroccan rite still includes the recital of many chapters of תהילים before מוצאי שבת on תפלת ערבית (תהילים צה) לכו נרננה that is recited.

SUPPLEMENT

*An Excerpt From
Safed Spirituality: Rules of Mystical Piety, the Beginning of Wisdom
by Lawrence Fine; Paulist Press, 1984, pp. 61-65*

**Isaac Luria
Introduction**

Isaac Luria (1534-1572) ranks among the several most influential religious personalities Jewry has ever produced. Regarded as the preeminent Kabbalist of Safed in the sixteenth century, Luria produced original mythological doctrines and ritual practices that were of fundamental importance to virtually all Jewish mystical creativity after him. By the middle of the seventeenth century Lurianic theology and ritual life had spread throughout the Jewish world and had established a supremacy that was virtually unchallenged. Indeed, it has been observed that Lurianism was the last theological system to enjoy nearly universal acceptance within Judaism.

Luria was born in 1534 in Jerusalem, where his father had settled after having migrated from Germany or Poland. After his father's death his mother took him to Egypt, where he lived in the home of his uncle, Mordecai Frances, a wealthy tax farmer. In Egypt, Luria studied with two prominent rabbis, David ben Solomon Zimra and Bezalel Ashkenazi, collaborating with the latter on works of a legal character. According to some accounts, Luria was still living in Egypt when he decided to seclude himself on the island Jazirat al-Rawda on the Nile. During this period he is reported to have immersed himself in the study of the Zohar and other kabbalistic texts.

In late 1569 or early 1570, Luria traveled to Safed and began studying with Moses Cordovero, to whom he refers as "our teacher whose light may be prolonged" and "my late teacher." It is possible that even before Cordovero's passing in the fall of 1570, Luria may have begun teaching on his own to a small group of disciples. In any case, following Cordovero's death Luria attracted to himself a circle of students that included Hayyim Vital (1543-1620), who became his most important student.

Luria's circle, approximately thirty-five of whose names we know, was an elite--not to mention elitist--group that engaged in both normative rabbinic learning and kabbalistic studies. Besides Vital, his more illustrious disciples included Joseph Arzin, Gedaliah ha-Levi, Elijah de Vidas, Moses Jonah, Joseph ibn Tabul, Jonathan Sagis, Samuel Uzeda, Judah Mishan, and Elijah Falkon. That membership was highly restricted is evident from

---

the apparent rejection of Moses Alsheikh, Vital's teacher in rabbinic studies, as a participant in Luria's most intimate group of associates. Luria's activity in Safed was brief as he died at the age of thirty-eight in July 1572.

Besides the few legal writings to which I have referred, Luria composed a short commentary on the section of the Zohar known as Sifra deSeniuta. This work, however, does not reflect his own original system, which he taught toward the end of his life, but suggests the distinct influence of Cordovero. Except for this commentary and some religious poetry, he committed to writing virtually nothing of his mystical thinking. Whereas Moses Cordovero possessed a natural talent for literary expression, the precise opposite was the case with Isaac Luria. He seems to have been unable to adequately express himself in writing, and is reported to have told the following to a disciple who asked him why he desisted from putting his teachings into written form:

It is impossible, because all things are connected with one another. I can hardly open up my mouth to speak without feeling as though the sea burst its dams and overflowed. How then shall I express what my soul has received, and how can I put it down in a book?

While we can appreciate such frustration, it is fortunate that Luria's students recorded their master's teachings. Our knowledge of his system is based entirely on the writings of several of his disciples who recognized the importance of preserving Luria's teachings. Drawing on the basic themes of exile and redemption that permeated Safed even prior to Luria's activities there, he devised a complex and distinctive set of mythological doctrines. At the heart of this mythology stands the radically gnostic notion that sparks of divine light have, in the process of God's self-disclosure or emanation, accidentally and disastrously become embedded in all material things. According to Luria, these sparks of light yearn to be liberated from their imprisoned state and return to their source within the G-dhead, thus restoring the original divine unity. The human task in the face of this catastrophic situation is to bring about such liberation through proper devotional means.

Known as the process of *Tiqqun* (restoration or mending), this effort is essentially a contemplative one. Every religious action, regardless of the kind, requires contemplative concentration in order to "raise up the fallen sparks." The focus of contemplation is the inner dynamics of reorganization and restructuring that takes place within the G-dhead through acts of devotional piety. The successful struggle on the part of the community, according to this theology, will result not only in the final separation of holiness from materiality, but also in a return of all divine reality to the original state of primordial unity that preceded the creation of the world. Capturing the imagination of a people preoccupied with the realities of exile and visions of redemption on an earthly, historical plane, Lurianic ideas exercised profound influence and had enduring appeal long after Safed itself ceased to be a prominent center of Jewish life.

Turning from issues of theological mythology to the sphere of mystical experience we face

an important problem. When dealing with the sources having to do with Luria's devotional life, extreme care must be taken to isolate historical biographical data from the more abundant, but frequently less factual, hagiographical material. Not long after Luria's death, and for the succeeding decades, legendary accounts of the master's life began to emerge. Much of this literature bears only the most tenuous relationship to reality. Nevertheless, with caution, it is possible to reconstruct a fairly reliable picture of Isaac Luria's actual role as teacher and pietist.

It is clear that Luria possessed the traits of a genuinely visionary personality. He quickly became known in Safed as a saintly person who had experienced the Holy Spirit and who had merited the revelation of esoteric wisdom from the prophet Elijah. He was known to have disclosed to his disciples, while on walks in the environs of Safed, the gravesites of departed saints and teachers with whose souls he was supposed to have communicated. Hayyim Vital's writings point to Luria's skills as a diagnostician of the soul, able to determine an individual's spiritual maladies and the sins for which he was responsible. Moreover, he was able to provide those in need with the specific penitential exercises by which they could effect atonement and restitution.

Isaac Luria was a mystical master in the strict sense. To his formal disciples he imparted esoteric wisdom, vouchsafing to each of them mystical knowledge pertinent to their particular soul. Of special significance was his practice of telling every student the ancestry of that person's soul and the transmigrations through which it had gone. As indicated, he instructed each of them personally in the performance of ethical and penitential exercises by means of which they were to purge their souls of all impurity; he also gave each one detailed instructions about meditation rituals whereby he could achieve visionary experiences of his own.

Thus, long before the phenomenon of charismatic leadership emerged in Eastern Europe among the Hasidim (as evidenced by that sect's impressive line of vivid religious personalities), Isaac Luria established himself as mystical master par excellence. Indeed, there is ample evidence that the figure of this sixteenth-century teacher served as a prototypical model among some of the Hasidic masters.

The Hanhagot presented in this section include neither the intricate mythological theology of Lurianic Kabbalah, nor the highly esoteric forms of meditation to which we have made reference. Rather, they represent the day-to-day ethical, devotional, and ritual practices that Luria promulgated. These are likely to have been widely known in Safed beyond the confines of Luria's fellowship. While some of these customs reflect common practice in Safed as a whole, most of them provide us with information about Luria's distinctive habits. In this category belong, for example, the tradition concerning the importance of almost ritualistic study of the Zohar, intensive investigation of rabbinic law for the purpose of disclosing its inner holiness, and the high mystical significance attached to ritual

---

immersion. Luria's characteristic flair for reshaping and redesigning elaborate ritual is attested by the detailed descriptions of Sabbath-eve prayers and devotional rites at the table.

While I have referred to the general dissemination throughout the Jewish world of rites developed in Safed, it is important to note that Luria's customs became especially popular. These practices are to be found in a great variety of Lurianic texts, although the primary source for most of them is Hayyim Vital's account of his master's teachings, the *Shemonah She 'arim* [Eight Gates]. In this multivolume collection we find an abundance of material bearing on Luria's personal customs, habits and practical teachings. As part of an appendix to his study of the hagiographical accounts surrounding the personality of Isaac Luria, *Sefer Toldot ha-'Ari*, Meir Benayahu brought together a series of such Lurianic customs from the works edited by Hayyim Vital; they are thus written from Vital's point of view. The texts that follow are based on the list assembled by Benayahu.

Following the *Hanhagot* I have provided a translation of three brief invocations composed by Luria for the Sabbath meals. These invocations introduce the three different liturgical hymns that he wrote for the Sabbath, one of which (the hymn for Sabbath eve) is presented here in translation. Written in much the same Aramaic style as the *Zohar*, this song dramatically depicts the welcoming of the beautifully adorned Sabbath Bride. In rich mystical symbolism and vivid erotic imagery, Luria describes the love between Male and Female that occurs on the Sabbath and the joy that love creates.

THE ADDITIONAL SOUL-נשמה יתירה

In last week's newsletter, we attempted to define how שבת was equal to a bride and/or to a queen. An additional definition of that equation is found in a pamphlet entitled: 'אשירה לה' - תפילות לליל שבת לפי נוסח הגרי"ד סלובוויצ'יק' Ashira La'Shem, Tefilos Of Erev Shabbos According to The Nusach of Rabbi Joseph Soloveitchik, זצ"ל, edited by Micha Berger. Mr. Berger includes the following footnote to the sentence: לכה דודי לקראת כלה:

The Shabbos bride is the nesbama yesiera {additional soul} that one enjoys on Shabbos.

Kabbalists did not create the concept of a נשמה יתירה. The גמרא refers to the concept:

תלמוד בבלי מסכת ביצה דף טז עמוד א-אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי כל מצוה שנתן להם הקדוש ברוך הוא לישראל נתן להם בפרהסיא, הויז משבת שנתן להם בצנעא, שנאמר (שמות לא) ביני ובין בני ישראל אות היא לעלם. אי הכי לא לענשו נכרים עלה? שבת אודועי אודעינהו, מתן שכרה לא אודעינהו. ואי בעית אימא: מתן שכרה נמי אודעינהו, נשמה יתירה לא אודעינהו. דאמר רבי שמעון בן לקיש: נשמה יתירה נותן הקדוש ברוך הוא באדם ערב שבת, ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו, שנאמר (שמות לא) שבת וינפש, כיון ששבת ווי אבדה נפש.

Translation: Rav Yochanan said in the name of Rav Simeon bar Yochai: Every commandment which the Holy One, blessed be He, gave unto Israel, He gave to them publicly, except the Sabbath which He bestowed upon them in secret, for it is said: 'It is a sign between Me and the children of Israel for ever'. If so, idolators should not be punished for failing to observe it? He indeed made known the Sabbath to the idolators but its reward He did not make known to them. Or you can say: He made known to them its reward but He did not make known to them the fact that those who observe Sabbath are imbued with an additional soul as Rav Shimon bar Lakish said: On the eve of the Sabbath the Holy One, blessed be He, gives to man an additional soul and at the close of the Sabbath He withdraws it from him, for the Torah says: He ceased from work and rested; the word Va'Yi' Na'Phash is a combination of several words: once the Sabbath has ceased, woe that the additional soul is lost!

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כז עמוד ב-תנו רבנן: אנשי משמר היו מתפללין על קרבן אחיהם שיתקבל ברצון, ואנשי מעמד מתכנסין לבית הכנסת, ויושבין ארבע תעניות: בשני בשבת, בשלישי, ברביעי, ובחמישי. בשני, על יורדי הים, בשלישי, על הולכי מדברות. ברביעי, על אסכרא שלא תיפול על התינוקות, בחמישי, על עוברות ומיניקות. עוברות, שלא יפילו, מיניקות, שיניקו את בניהם. ובערב שבת לא היו מתענין מפני כבוד השבת, קל וחומר בשבת עצמה. באחד בשבת מאי טעמא לא? אמר רבי יוחנן: מפני הנוצרים. רבי שמואל בר נחמני אמר: מפני שהוא שלישי ליצירה. ריש לקיש אמר: מפני נשמה יתירה. דאמר ריש לקיש: נשמה יתירה ניתנה בו באדם בערב שבת, במוצאי שבת נוטלין אותה ממנו, שנאמר (שמות ל"א) שבת וינפש, כיון ששבת וי אבדה נפש.

Translation: Our Rabbis have taught: The men of the Mishmar prayed over the sacrifice of their brethren that it may be favorably accepted, while the men of the Ma'amad assembled in their synagogues and observed four fasts,

1. I would like to thank Ephraim Frankel of the Young Israel of Hillcrest for bringing this publication to my attention.

on Monday, Tuesday, Wednesday and Thursday of that week. On Monday they fasted for those who go down to the sea; on Tuesday for those who travel in the deserts; on Wednesday that croup may not attack children; on Thursday for pregnant women and nursing mothers, that pregnant women should not suffer a miscarriage, and that nursing mothers may be able to nurse their infants; on Friday they did not fast out of respect for the Sabbath; and certainly not on the Sabbath. Why did they not fast on Sunday? Rav Yochanan said: Because of the Christians. Rav Samuel ben Nahmani said: Because it was the third day after the creation of Man. Resh Lakish said: Because of the additional soul that we receive on Shabbos that is taken away from us on Motzei Shabbos leaving us weak (too weak to fast), as Resh Lakish said: Man is given an additional soul on Friday, but upon the termination of the Sabbath it is taken away from him, as it is said, He ceased from work and rested that is to say, Once Shabbos has ceased, woe that the additional soul is lost!

The **גמרא** derives the concept of a **נשמה יתירה** from the word: **וינפש** which the **גמרא** interprets as describing how one feels after **שבת** has departed; i.e. the word: **וינפש** is a combination of three words: **וי אבדה נפש**, woe is me that I have lost my soul. That the **תורה** would provide a source for the concept of **נשמה יתירה** based on how humans feel once **שבת** departed and not based on how humans feel upon **שבת** entering should not be surprising. A person is more conscious of the departure of **שבת** than he is of the entry of **שבת**. The excitement and anticipation that we feel as **שבת** approaches distracts us from the actual moment when the **נשמה יתירה** arrives. Its entry is not noticed because while preparing for **שבת**, we already begin to feel the presence of **שבת**. Not so for the departure of **שבת**. As **שבת** departs, we begin to feel trepidation about what awaits us, the difficulties and the challenges that everyday life presents us. The transition from **שבת** to **חול** is much more noticeable than the transition from **חול** to **שבת**. The **גמרא** defined the **נשמה יתירה** as something we feel as it leaves us as opposed to something we feel as it enters because the **גמרא** recognized that the moment that the **נשמה יתירה** departs is felt more than the moment when the **נשמה יתירה** enters. The fact that we feel the departure of **שבת** more than we feel the arrival of **שבת** explains why the practice of being **מלוה מלכה**, accompanying **שבת** as it leaves with the recital of chapters of **תהילים** began much earlier than the practice of **קבלת שבת**. The **ארי** and his followers were innovators in acknowledging the entry of **שבת** in the same manner as they recognized the departure of **שבת**; i.e. with the recital of chapters of **תהילים** and **פיוטים**. We can conclude from their practice that they viewed **קבלת שבת** and **מלוה מלכה** as representing parallel activities.

How is the term: **נשמה יתירה** defined? The **רמב"ן** defines the **נשמה יתירה** as follows:

רמב"ן בראשית פרק ב פסוק ג-ויקדש אותו, כי ימשוך מן הקדש. ואם תבין דברי זה תדע מה שאמרו בבראשית רבה (יא, ה) לפי שאין לו בן זוג, ומה שאמרו עוד כנסת ישראל תהא בן זוגך, ותשכיל כי בשבת נפש יתירה באמת.

להבין את התפלה

Translation: Va'Yikadesh O'So, He draws from the holy. If you understand this concept, you will understand what was meant in Bereishis Rabbah (11, 8): because Shabbos had no mate the Jewish people became the mate of Shabbos. Understand that indeed one receives an additional soul on Shabbos meaning that Shabbos itself becomes the spouse of the Jewish people.

The ןרמב"ק expresses the opinion that the נשמה יתירה is שבת acting as the spouse of each member of בנסת ישראל.

The אבודרהם defines the נשמה יתירה as follows:

ספר אבודרהם סדר מוצאי שבת-ויש מפרשים נשמה יתירה היא המנוחה והעונג שהנפש מוצאה בשבת כאלו היא נשמה יתירה. וכשנכנס לימי הטורח והענוי כאלו אבדה ממנו נשמה יתירה ונחלש. ולפי פירוש זה בשבת ניתוספת בו נשמה יתירה מפני שהוא יום מנוחה ואפילו ממלאכת אוכל נפש מה שאין כן ביום טוב, ומכל מקום כשחל יום טוב במוצאי שבת אינו צריך לבשמים שעונג יום טוב עולה כבשמים עד כאן תשובת הרשב"א. וה"ר אבן בן עזרא ז"ל פירש נשמה יתירה כי בשבת יתחדש בגופות יתרון כח ובנשמה יתרון השכל וזה ויברך א-להים את יום השביעי. ולפי פירוש זה אין חדוש זה ביום טוב ולפי זה אין מברכין על הבשמים במוצאו.

Translation: Some explain that the additional soul is the rest and joy that the soul feels on Shabbos. It is as if man is given an additional soul. When a person returns to his everyday activities it is as if man has lost that extra soul and suddenly feels weakened. According to this explanation, on Shabbos an additional soul is given because it is a day of rest. Even work to prepare meals is forbidden which is not the case with Yom Tov. When Yom Tov falls out on Motzei Shabbos a person does not need spices because the joy of Yom Tov acts as a substitute for the spices and eases a person's weakness, so wrote the Rashba in a response. The Iban Ezra explains the concept of additional soul as being the feeling one has on Shabbos when Shabbos provides a renewal of strength for the body and an enhanced level of understanding for the mind. That was what the Torah meant when it said: and G-d blessed the seventh day. According to this explanation, a similar renewal does not take place on Yom Tov and that is why we do not take spices to smell as part of Havdalah for Yom Tov.

The definition of the נשמה יתירה as provided by the אבודרהם explains why we receive a נשמה יתירה on שבת but not on יום טוב.

Another definition:

תורת המנחה² פרשת ויקהל / דרשה לא-נשמה יתירה בשבת, ושכר עונג שבת-וכנגד יום השביעי יהיו הנשמות מתעדנות ונהנות מהאור המתוק שממנו מתעדנות הנשמות, וזהו מאמרם ז"ל (ביצה טז א) נשמה יתירה נותן הקב"ה באדם בערב שבת מפני שהוא כדוגמת העולם הבא, ואמרו עוד שבת אחד מששים בגן עדן, שביום השבת נתוספת באדם בתולדה יתרון כח, ובנשמה יתרון שכל. לפיכך צריך אדם להתענג בשבת זכר לעולם הבא, כדאמר ר' יוחנן (שבת קיח א) כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלא מצרים, וזהו העולם הבא שאין לו מצר ולא גבול. ורב יהודה אומר נותנין לו משאלות לבו שנא' (תהלים לז, ד') והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך, עונג זה איני יודע מה הוא, כשהוא אומר וקראת לשבת עונג, הוי אומר זה עונג שבת. ובמה מעננה אמר רב יהודה משמיה דרב בתבשיל של תרדין ודגים גדולים וראשי שומים. ורב חייא בר רב

2. Rabbi Jacob ben Rabbi Chananel Skili, a student of the Rashba lived in Spain in the 14th century. (Bar Ilan Digital Library)

אשי אמר אפי' דבר מועט ולכבוד שבת עשאו זהו עונג שבת, מאי היא – אפי' כסא דהרסנא.

Translation: On the seventh day, our souls benefit and are enhanced from the sweet light that benefits all souls. That is what Chazal meant to say when they wrote that G-d gives man an extra soul on Erev Shabbos meaning that a person experiences a taste of the Next World. They further said that the experience of Shabbos is equal to one sixtieth of the experience of Gan Eden because on Shabbos a person's body feels additional strength and his mind experiences additional understanding. Therefore a person needs to enjoy Shabbos as a prelude to how Gan Eden will feel as Rav Yochanon said: whoever enjoys Shabbos is rewarded with an inheritance that has no bounds; that is the next world which has no measure and no boundary. Rav Yehudah said that man receives whatever he wishes based on the verse (Tebillim 37, 4): and so you will delight with G-d and G-d will provide you whatever you desire. I am not sure what that joy may be but when he says that you will call Shabbos a joy I know that it means the joy of Shabbos. (Shabbos 118, 2) With what does one show his delight therein? Rav Judah son of Rav Samuel ben Shilath said in Rab's name: With a dish of beets, large fish and heads of garlic. Rav Hiyya ben Ashi said in Rab's name: Even a trifle, if it is prepared in honor of the Sabbath, is a delight. What is an example of a trifle? Said Rav Papa: A pie of fish-hash.

When does the נשמה יתירה enter?

תורת חיים³ מסכת סנהדרין דף צט' עמ' א'—וכיון דשבת ועולם הבא זה לעומת זה, הן נראה כי זהו סוד נשמה יתירה דשבת, שבכל ערב שבת בשעת קידוש היום מקבלת הנשמה יתרון מאור העליון שהוא סוד עולם הבא על ידי השפע היורד מעולם העליון לתחתון בשעת קידוש היום כידוע, וזה טעם קבלת שבת מלכתא. ובזמן חכמי הש"ס היו יוצאים ואומרים בואו ונצא לקראת שבת כלה מלכתא נראה שהיו יוצאים לקראת שפע שבת העליון לקבלו והוא הוא נשמה יתירה. ועליו אמרו שבת אחד מששים בעולם הבא כי השפע היורד מעולם העליון דבר מועט הוא ובטיל לגביה כדבר הבטל בששים וכיון דבמוצאי שבת חוזר יתרון הנשמה למקומו כמו שאמר וינפש וי אבדה נפש ועל ידי כן הנשמה חלושה לכך מברכין אז על הבשמים להשיב נפש שאין הנשמה נהנית אלא מן הריח.

Translation: The fact that Shabbos and the Next World are similar in nature explains the secret of the extra soul that we are given on Shabbos. Each Erev Shabbos at the time that we recite the Bracha of the sanctification of the day, our souls receive an infusion from the light of heaven. The emanation that radiates down from the upper world at the time we recite the Bracha of the sanctification of the day is an example of the secret of the Next World. That explains the term: welcoming Shabbos the Queen. At the time of the Gemara our Sages would say: let us go out to welcome Shabbos the Queen. They meant that they were going out to welcome the spirit of Shabbos that comes from on high. That spirit is identified as the additional soul that we receive on Shabbos. They said that what radiates from heaven on Erev Shabbos is equal to one sixtieth of what the next world will be like. Because the influence that comes from the upper world is such a small amount it is possible not to feel it because it is like a matter that gets lost when it falls into a place which contains another matter equal to sixty times that amount. Since on Motzei Shabbos the extra soul departs back to its place as the gemara says: the word Va'Yinafash represents the words: woe I have lost part of my soul and the person feels weak when the extra soul departs that is why at that moment we take spices, make a Bracha and smell the spices in order to revive the soul. We do so with spices because the soul only enjoys that which is smelled.

3. R. Abraham Hayyim ben R. Naftali Tzvi Hirsch Schor was descended from a distinguished rabbinical family. He served as the head of the Rabbinic Academy (rosh yeshiva) and head of the rabbinic court in Satanov and Belz, in Galicia. He passed away in 1632 in Belz. (Bar Ilan Digital Library)

קבלת שבת IN תהילים פרקים צה'–צט' THE INCLUSION OF

We previously identified two practices that pre-date the generation of the אר"י that may have contributed to that generation instituting the custom of greeting שבת by the recitation of לכה דודי פיוט and תהילים פרקים צה'–צט', כט'. We found that the ספר המנהיג provided for the recitation of מזמור שיר ליום השבת before תפלת ערבית and we found the practice of reciting chapters of תהילים and פיוטים before מעריב on מוצאי שבת as part of מלוה מלכה. That left us with two other issues to resolve; i.e why was תהילים פרק צה' chosen as the chapter with which to begin קבלת שבת and why was the practice instituted to recite five consecutive chapters of תהילים? Answering the first question is not difficult. The first two פסוקים of תהילים פרק צה' clearly articulated what the generation of the אר"י wanted to accomplish by reciting chapters of תהילים as part of קבלת שבת:

לכו נרננה לה' נריעה לצור ישענו. נקדמה פניו בתודה בזמרות נריע לו.

Translation: Come, let us sing to the Lord; let us make a joyful noise to the Rock of our salvation. Let us come before His presence with thanksgiving and make a joyful sound to Him with Psalms.

Because those פסוקים clearly laid out the goals of both קבלת שבת and מלוה מלכה, it was not surprising to find סידורים that included פרק צה' as part of what was to be recited before ערבית on מוצאי שבת as well.

The basis for reciting five consecutive chapters of תהילים as part of קבלת שבת was a little more difficult to pinpoint. Were those five chapters chosen because of their theme and the fact that they appeared consecutively in תהילים was a coincidence or was the intent to initiate a practice that included the recital of five consecutive chapters of תהילים? Precedent existed for instituting a practice that included reciting consecutive chapters of תהילים, הלל, which consisted of chapters 113-118, six consecutive chapters of תהילים, presented a model upon which קבלת שבת could have been based. Reciting הלל was an ancient practice that was already followed during the time of the second בית המקדש. The הלל was recited while the קרבן פסח was being slaughtered and הלל was recited by each group when they ate the פסח. קרבן פסח later became the model for דומרה, פסוקי תהילים, פסוקי דומרה (תהלה לדוד) chapters 145 to 150. The language chosen by the גמרא to describe פסוקי דומרה was revealing:

מסכת שבת דף קיח' עמ' א'–אמר רבי יוסי: יהא חלקי מגומרי הלל בכל יום. איני? והאמר

1. The current סידור שפת אמת and סידור דרכי אבות נוסח יהודי מורקן published 1832 in צפת.

מר: הקורא הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף? כי קאמרינן בפסוקי דזמרה.

Translation: Rabbi Yossi said: May I be among those who complete Hallel (the Book of Tehillim) each day. Is that an appropriate goal? Did not Mar say that someone who recites Hallel each day is a heretic? What then did Rabbi Yossi mean? That he be among those who recite Pseukei D'Zimra each day.

רבי יוסי chose to describe פסוקי דזמרה as a form of הלל. The גמרא concluded that רבי יוסי did not intend that we recite the actual הלל each day but instead meant to describe a prayer that was modelled on הלל. How was פסוקי דזמרה modelled after הלל? It too consisted of reciting consecutive chapters of תהילים. Arguing that the generation of the אר"י modelled קבלת שבת on פסוקי דזמרה is not farfetched. Both were meant to be verses of song to be recited before שמונה עשרה. More importantly, פסוקי דזמרה and קבלת שבת shared a common "word"; i.e. the word: זמרה found in the verse: נקדמה פניו בתודה בזמרות נריע לו.

Another example of a custom to recite consecutive chapters of תהילים supports our contention that קבלת שבת was linked to the practice of מלוה מלכה. Many older סידורים² provide for the recitation of chapters 120-134 of תהילים (the paragraphs that begin: שיר המעלות) as part of מלוה מלכה.

In truth, it is difficult to state with any certainty why the generation of the אר"י chose קבלת שבת to be the chapter with which to begin תהילים פרק צה' and why they decided to add the next few chapters of תהילים. One of the earliest sources for the practice, ספר סדר היום, written by רבי משה בן יהודה מכיר, a contemporary of the אר"י who also lived in צפת, failed to provide a reason for the practice:

ספר סדר היום עמ' פב'—סדר קבלת שבת—וכשיוצא לקבל שבת, אם יש עמו חבר או תלמיד שיצא עמו שיהיו ב' או ג', הוא טוב ויפה, וברוב עם הדרת מלך; ואם לאו, הוא לבדו יעשה אותו. ואף על פי שלא הדליקו נרות בבית ויצא לקבל שבת ואחר כך בא לו להדלק, אין בכך כלום איסור כיון שכונסו לכך וההדלקה לכבוד שבת עצמו אין לחוש, אבל ענין אחר אין ראוי לעשות אחר ההקבלה, וחכמים הראשונים (שבת קי"ט ע"א) היו אומרים זה לזה או לתלמידים: בואו ונצא לקראת כלה³, וכן ראוי לומר כשיוצא כדי להוציא בשפשו, ובאמרם: באו ונצא, משמע שהיו יוצאים למקום אחר, הענין הוא לצאת לנגד ביתם למקום אויר אל הגן או אל החצר מקום פנוי וראוי להקבלה אבל לא שיחייב לצאת חוץ לעיר, והכל לפי האדם ולפי המקום. ומנהגו כשאנו הולכים לקבל שבת לומר אלו המזמורים: לכו נרננה לה' וכו'. שירו לה' שיר חדש וכו'. ה' מלך תגל הארץ וכו'. מזמור שירו לה' שיר חדש וכו'. ה' מלך ירגזו עמים וכו'. הבו לה' בני אלים וכו'. ואחר כך יאמר פזמון אחד או שנים ואלו הם: לכה דודי לקראת כלה פני שבת נקבלה.

2. The current סדר דרכי אבות that follows סדר יהודי מרוקו

3. Query: We have already learned that synagogues in Babylonia were in the fields away from the residential areas. Could this statement have been uttered as they were walking to synagogue from their homes on Friday night?

להבין את התפלה

Translation: When one goes out to welcome Shabbos, if he can do so with a friend or a student then he should go out with him so that two or three people are present. The more people present the better as we learned: the more people present, the greater the glory for G-d. If he cannot go out with others, he should go out by himself. It is not a Halachic problem if did not light the candles for Shabbos before he went out to welcome the Shabbos even when he comes back and lights the candles since his intention all along was to light the candles later. However, it would not be appropriate to perform other prohibited work after lighting the candles. Our early Sages would say to each other or to their students: let us go out to greet the bride. It is appropriate to utter those words upon going out to greet Shabbos. When the early Sages said: come, let us go out, it may at first glance appear that they meant that they were going to another place. What they really meant was that they were going out of their homes to the open air, to the garden or yard, a place that was open and appropriate for greeting the Shabbos. They did not mean that they were leaving the city limits. A person should decide on what he should do based on his nature and his circumstances. It is our custom when we begin the process of welcoming the Shabbos to recite the following chapters of Tehillim: Lechu Niranina, Shiru L'Asbem, Hashem Moloch, Mizmor Shiru, Hashem Melech and Havu La'Shem. Subsequently we recite one or two liturgical poems and they are: Lecha Dodi Likras Kallah Pinei Shabbos Nikabla.

Trying to explain the basis of the practices of קבלת שבת ran into additional problems. Many attributed the fact that we recite five consecutive chapters of תהילים as being linked to the first five days of the week. The chapter of לה' הבו לה' בני אלים, chapter 29 of תהילים then represented Friday and מזמור שיר ליום השבת represented שבת. However, some versions of קבלת שבת⁴ included a sixth consecutive chapter, chapter 100, מזמור לתודה. There were strong grounds for including chapter 100, מזמור לתודה as part of קבלת שבת. Let us return to the פסוק that followed the opening פסוק of לכו נרננה לה' פסוק. The words of the פסוק carried the instruction: greet G-d with thanks. What better way to greet G-d with thanks than by reciting: מזמור לתודה. The text of the same סידור raised another issue about the current version of קבלת שבת. The following note was found just before the paragraph of לכו נרננה לה':

יש נוהגים לומר אלו:
כד' לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה
קמח' הללו-ה הללו את ה' מן השמים הללוהו במרומים:
מה' למנצח על ששנים לבני קרח משכיל שיר ידידת:
מח' שיר מזמור לבני קרח: גדול ה' ומהלל מאד בעיר א-להינו הר קדשו:
פז' לבני קרח מזמור שיר יסודתו בהררי קדש:
קלג' שיר המעלות לדוד הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד:
קכב' שיר המעלות לדוד שמחתי באמרים לי בית ה' נלך:

The fact that some had the custom of reciting a different chapters of תהילים lessened the significance of the set of chapters of תהילים that we do recite.

A survey of סידורים that were found on-line at the Jewish University and Library website:

4. See for example, סידור שפת אמת, published 1832 in צפת.

www.jnul.huji.ac.il/eng/ revealed some additional facts about the development of קבלת מסודר כסדר הרמ"ז מפי כתבי האר"י. The סידור בית תפלה שנת 1735 in Constantinople, Turkey, began קבלת שבת with מזמור -תהילים כט' and omitted chapters 95-99 of תהילים. Similarly, ספר תפלת תהילים, published 1800 in Livorno, Italy, began קבלת שבת with מזמור לדוד הבו לה' בני אלים -כט' but with the following note:

וקצת חסידים נהגו לקרות שיר השירים קודם הכנסת שבת ואחר כך מזמור צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט. ואחר כך אומרים מזמור זה (מזמור לדוד הבו לה' בני אלים).

Translation: Some righteous people had the practice of reading Shir Ha'Shirim before Shabbos begins and then they recite chapters 95, 96, 97, 98 and 99 of Tehillim. Then they recite the following chapter (Mizmor L'David Havu La'Shem Binei Ailim).

A third סידור, סדר התמיד, published 1776 in Austria began קבלת שבת במה ה' מלך גאות לבש לבש, מזמור שיר לום השבת, לכה דודי, קדיש דרבנן, מדליקין and then פסוקים that should be recited just before תפלת ערבית on special שבתים including: before a wedding, before a חנוכה and ארבע פרשיות שבת וראש חדש, ברית מילה.

This sampling of סידורים that were published after the generation of the אר"י raised some doubt as to how widely and how quickly the practice of reciting תהילים פרקים צה'-צט' spread. In contrast, the practice of reciting לכה דודי was much more universally adopted. None of the סידורים found at the Jewish University and Library website that were published after the generation of the אר"י omitted the פיוט of לכה דודי.

Our search for the reason that תהילים פרקים צה'-צט' became an integral part of קבלת שבת touched upon an important question about the history of תפלה. Why did some סידורים provide for the recital of תהילים פרקים צה'-צט' and some did not? Was the omission based on Halachic reasons or was it based on the whim of the publisher? Or was the omission driven by an economic issue; i.e people would not buy a סידור if it contained תהילים פרקים צה'-צט'. סידורים were no different than other books that were published. They were published to be sold. That explained why each newly published סידור needed to have features that differentiated it from previously published סידורים; otherwise, why buy it? We witnessed that phenomena when Artscroll published its first סידור. That phenomena is now repeating with the publication of the new Koren סידור, with a commentary by Chief Rabbi Sir Jonathan Sacks of Great Britain. There can be no doubt that סידורים have always been published with the consumer in mind.

הבו לה' בני א-לים - תהילים כט'

In last week's newsletter we noted that none of the סידורים found at the Jewish University and Library website that were published after the generation of the אר"י omitted the פיוט of לכה דודי. We should have further noted that none of the סידורים omitted 'תהילים כט' -הבו לה' בני א-לים as well. The fact that none of the סידורים omitted 'תהילים כט' but some did omit 'תהילים פרקים צה'-צט' raises the following question: did our practice of reciting 'תהילים פרקים צה'-צט' and 'תהילים כט' originate from one source or from two sources? The fact that 'תהילים כט' does not follow 'תהילים פרקים צה'-צט' in numerical order is one clue that the two practices originated from different sources. The fact some סידורים omitted 'תהילים פרקים צה'-צט' but did not omit 'תהילים כט' is a second clue. A third clue may be that 'תהילים פרקים צה'-צט' and 'תהילים כט' did not share a common theme. What was the theme of 'תהילים פרקים צה'-צט'?

רד"ק תהלים פרק צה פסוק א-לכו נרננה לה' נריעה לצור ישענו. כן יאמרו ישראל בימות המשיח איש לאחיו שירננו לא-ל שהושיעם.

Translation: So will the Jewish people say one to the other in the days of the Moshiach that they should sing loudly in honor of G-d who rescued them.

רד"ק תהלים פרק צו פסוק א-שירו לה' שיר חדש שירו לה' כל הארץ, כמו שאמר לכו נרננה לה'. יאמר איש לאחיו: שירו לה' שיר חדש, שקיבץ אתכם מן הגוים ומן הגלות. ואמר חדש, כלומר שתחדשו לו שיר זולתי המזמורים והשירים הנכתבים.

Translation: In the same manner as in the previous verse it is written: go sing loudly in honor of G-d so too one man will say to the other: sing a new song in honor of G-d who gathered the Jewish People from among the nations and from the different areas of the Diaspora. King David used the word: "new" meaning a new song that will be sung in addition to the existing songs that were already composed.

What was the theme of 'תהלים פרק כט'?

רד"ק תהלים פרק כט פסוק ג-קול ה' על המים. דרשו רבותינו ז"ל (מכילתא יתרו בחדש ה; ספרי שמג; זבחים קטז, א) בזה המזמור שנאמר על יום מתן תורה.

Translation: Our Sages learned: this chapter was composed as a description of what occurred when the Torah was given to the Jewish people.

ספר המנהיג הלכות שבת עמוד קסה-וכדמסיימי מקדשי' לאלתר ועומדין ומחזירין ס"ת לארון, ומנהג ספרד לומר הבו ליי' בני אלים. ויראה לי הטעם שזה המזמור על מתן תורה נאמ', וירקידם כמו עגל, למה תרצדון הרי' גבנונים, וכת' בסוף ה' עוז לעמו יתן ושאו שיערי' ראשי', כששמעו אומות העולם את הקולות והברקי' הלכו אצל בלעם לדעת מה זה ועל מה זה, ויאמר אליהם: הקב"ה נותן תורה לישראל, וזהו ה' עוז לעמו יתן. ושאו שיערים ראשיכ' שלמה ע"ה אמרו כשהכניס הארון לבית קדש הקדשים שדבקו השערי' זה בזה כדאי' בפ' במ' מדליקי'. אב"ן.

Translation: When the Torah reading is completed, they recite Kaddish. They then return the Torah scroll to the ark. In Minbag Sepharad, they recite the chapter of Tehillim that begins: Havu La'Shem Bnei Ailim as the Torah scroll is carried to the ark. It appears to me that we do so because the chapter describes the giving of the Torah. The words: Va'Yarkidaim Kmo Aigel represent what was found in another chapter of Tehillim (68, 17): Why do you look with envy, O many peaked mountain, at the mountain which G-d desired for his abode? Truly the Lord will dwell there forever. It is further written at the end of the chapter: Hashem Oz L'Amo Yitain and Si'Oo Sh'Arim Racheichem. When the nations of the world heard the sounds and thunder that occurred during the giving of the Torah, they went to Bilam to learn what was happening. He told them that G-d was giving the Torah to the Jewish People; that is the meaning of the words: Hashem Oz L'Amo Yitain. The words: Si'Oo Sh'Arim Rasheichem are the words King Shlomo uttered when the doors into the Holy of Holies would not open as he was about to bring the ark there.

'תהלים פרק כט' provided a description of what occurred at מתן תורה. That explained why 'תהלים פרק כט' was recited when the תורה was returned to the ark. That further explained the following:

מסכתות קטנות מסכת סופרים פרק יח הלכה ב- לפיכך נהגו העם לומר מזמורין בעונתן, דתנינן תמן, שיר שהלויים היו אומרים בבית המקדש, ביום הראשון היו אומרים, לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה, בשני היו אומרים, גדול ה' ומהולל מאד בעיר א-להינו הר קדשו, בשלישי היו אומרים, א-להים נצב בעדת א-ל בקרב א-להים ישפוט, ברביעי היו אומרים, א-ל נקמות ה' א-ל נקמות הופיע, בחמישי היו אומרים, הרנינו לא-להים עוזינו הריעו לא-להי יעקב, בששי היו אומרים, ה' מלך גאות לבש לבש ה' עוז התאזר אף תכון תבל בל תמוט, בשבת היו אומרים, מזמור שיר ליום השבת, מזמור שיר לעתיד לבא, ליום שכולו שבת ומנוחה לחי העולמים; שכל המזכיר פסוק בעונתו מעלה עליו כאילו בנה מזבח חדש והקריב עליו קרבן. הלכה ג-בחנוכה, ארוממך ה'. בפורים, שיגיון לדוד . . . ובהג השבועות, הבו לה' בני אלים.

Translation: Therefore the Jewish People recited chapters of Tehillim based on the occasion. As we learned: the song that the Leviim would sing in the Beis Hamikdash. On Sunday, they would recite: La'Shem Ha'Aretz etc.; On Monday they would recite: Gadol Hashem, etc.; on Tuesday they would recite: Elohim Nitzav etc.; On Wednesday they would recite: Ail Nikamos Hashem etc.; On Thursday they would recite: Harninu L'Elokim; on Friday they would recite: Hashem Melech etc.; on Shabbos they would recite: Mizmor Shir L'Yom Ha'Shabbos; a song about the future, a time when everyday will be Shabbos and a day of rest for all mankind. Everyone who recites the appropriate chapter of Tehillim to match the occasion is like one who built a new altar and brought a sacrifice upon it. On Chanukah the chapter that begins: A'Romimcha Habsem; on Purim, Shigyon L'Dovid and on Shavuaos, Havu La'Shem Bnai Eilim.

'תהלים פרק כט' was chosen as the special פרק of תהלים to be recited on שבועות because 'תהלים פרק כט' described מתן תורה. We can therefore conclude that the practice to recite 'תהלים פרק כט' on ערב שבת originated because 'תהלים פרק כט' provided a description of מתן תורה. The connection between שבת and מתן תורה may further explain why the text of the לכה דודי as presented in סדר היום in its chapter on קבלת שבת was different than the version we recite¹. Read the words carefully and note its theme:

1. This version was composed by Rabbi Moshe Cordevero, brother-in-law to Rabbi Shlomo Alkabetz, author of our version of the לכה דודי.

להבין את התפלה

ספר סדר היום עמ' פב'—סדר קבלת שבת—ומנהגו כשאנו הולכים לקבל שבת לומר אלו המזמורים: לכו נרננה לה' וכו'. שירו לה' שיר חדש וכו'. ה' מלך תגל הארץ וכו'. מזמור שירו לה' שיר חדש וכו'. ה' מלך ירגזו עמים וכו'. הבו לה' בני אלים וכו'. ואחר כך יאמר פזמון אחד או שנים ואלו הם: לכה דודי לקראת כלה פני שבת נקבלה. זכור שמור בדבור אחד, נתן לנו המלך המיוחד. ה' אחד ושמו אחד, לשם ולתפארת ולתהלה. לכה דודי וכו'.

Translation: The words: Zachor and Shamor were said simultaneously by G-d when He recited the First Commandment given by G-d, the Unique One. G-d is one and His name is one, for renown, for splendor and for praise.

קדשת שבת הנחלתנו, ועל הר סיני קרבתנו, בתורה ובמצוה עמרתנו, וקראתנו עם סגולה. לכה דודי וכו'.

Translation: The holiness of Shabbos was given as our inheritance and at Mount Sinai You brought us near with Torah and Mitzvos. You adorned us and named us a Special Nation.

נודה לך ה' א-להינו, כי ממצרים הוצאתנו, ומבית עבדים פדיתנו, ובכח ידך הגדולה. לכה דודי.

Translation: We thank You, G-d our G-d, because from Egypt did You rescue us and from a place of servitude You redeemed us with the strength of Your mighty hand.

בתוך ים סוף הדרכתנו, ובנפל אויב שמחתנו, חיים וחסד עשית עמנו, להעבירנו במצולה. לכה דודי.

Translation: Through the Yam Suf You led us and with the fall of our enemies we rejoiced. You granted us life and You exhibited kindness to us by allowing us to walk through the depth of the sea.

אתה א-להי הא-להים, ומי כמוך באלים, משפיל גאים המגדילים, ומרים אביון לגדלה. לכה דודי.

Translation: You are the G-d of all gods; who is like You among the gods. You suppress the haughty who arise and lift the poor to greatness.

בואי בשלום עמרת בעלה, וגם בשמחה ובצהלה, תוך אמוני עם סגולה, בואי כלה, בואי כלה, בואי כלה. בואי בשלום שבת מלכתא. ויאמר: מזמור שיר ליום השבת וגו'.

מתן clearly represented the celebration of **לכה דודי** the theme of this version of the **מתן תורה** and the exodus from Egypt. Why should we celebrate **מתן תורה** each שבת?

Because the **תורה** was given on **שבת**.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף פו' עמ' ב'-תנו רבנן: בששי בחדש ניתנו עשרת הדברות לישראל. רבי יוסי אומר: בשבעה בו. אמר רבא: דכולי עלמא בראש חדש אתו למדבר סיני, כתיב הכא (שמות יט) ביום הזה באו מדבר סיני, וכתיב התם (שמות יב) החדש הזה לכם ראש חדשים, מה להלן ראש חדש, אף כאן ראש חדש. ודכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל, כתיב הכא (שמות כ) זכור את יום השבת לקדשו, וכתיב התם (שמות יג) ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה, מה להלן בעצומו של יום, אף כאן בעצומו של יום. כי פליגי, בקביעא דירחא; רבי יוסי סבר: בחד בשבא איקבע ירחא, ובחד בשבא לא אמר להו ולא מידי, משום חולשא דאורחא. בתרי בשבא אמר להו (שמות יט) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים.

Translation: Our Rabbis taught: On the sixth day of the month Sivan were the Ten Commandments given to Israel. Rav Yossi maintained: On the seventh thereof. Said Raba: All agree that they arrived in the Wilderness of Sinai on the first of the month. For it is written, on this day they came into the wilderness of Sinai; while elsewhere it is written, This month shall be unto you the beginning of months: just as there it refers to the first of the month, so here too the first of the month is meant. Again, all agree that the Torah was given to Israel on the Sabbath. For here it is written,

Remember the Sabbath day, to keep it holy; while elsewhere it is written, And Moses said unto the people, Remember this day: just as there, he spoke on that very day, so here too it was on that very day. Where they differ is on the fixing of the New Moon. Rav Jose holds that New Moon was fixed on the first day of the week Sunday, and on that day Moses said nothing to them on account of their exhaustion from the Journey. On Monday he said to them, and you shall be unto me a kingdom of priests.

It is generally understood that the generation of the אר"י instituted the practice of reciting 'תהילים פרקים צה'–'צט' as a means of hastening the coming of the משיח. The שבת that they were welcoming was not the regular שבת but rather יום שכלו שבת ומנוחה לחיי שבת and a day of rest for all mankind. That theme did not match the theme of 'תהילים פרק כט'. The fact that 'תהילים פרקים צה'–'צט' and 'תהילים פרק כט' did not share a theme explains why in some locales they omitted the recital 'תהילים פרקים צה'–'צט' but not 'תהילים פרק כט'. It also appears that the practice of reciting 'תהילים פרקים צה'–'צט' began as an introduction to the version of the לכה דודי as it appeared in ספר סדר היום and continued to be recited before the לכה דודי even after the version of the לכה דודי: פיוט: as composed by Rabbi Shlomo Alkabetz was adopted. How do we reconcile the practice of reciting both 'תהילים פרקים צה'–'צט' and 'תהילים פרק כט' when they do not share a common theme?

ספר הרוקח הלכות שבועות סימן רצו–במסכת שבת בפ' ר"ע [דף פו] דכולי עלמא בשבת ניתנה התורה. לפי שהשבת שקולה ככל התורה והשומר שבת יזכה לנוח ביום שכולו שבת. ובתחילת התורה רמז שבת ירא ברא"שית אותיות שב"ת יר"א על שם את שבתותי תיראו.

Translation: In Masechet Shabbos (Daf 86) it is written that all agree that the Torah was given on Shabbos. No one disputes that the Torah was given on Shabbos because the observance of Shabbos is considered equal to observing all the Mitzvos and those who observe Shabbos will merit being able to rest in the era when everyday will be Shabbos. The opening words of the Torah contain a hint as to the importance of Shabbos. The word Bereishis can be jumbled to make the words: Shabbos Yirei (be careful on Shabbos). This is a reference to the verse: Es Shabsosei Tirau (My Shabbos you shall fear).

שפת אמת שמות פרשת יתרו–בפסוק זכור את יום השבת לקדשו כו'. כי מה זה הטעם? כי ששת ימים עשה, לכן צוה אותנו לנוח בשבת. והוא באמת עדות לבני ישראל כמו שאמר רש"י בפסוק אות הוא בני, בהנחילו לנו יום מנוחתו למנוחה. וחז"ל אמרו בשבת ניתנה תורה דכ' זכור כו' בעצומו של יום. משמע שבכח קבלת התורה ניתן לנו השבת. דכתוב אנכי ה' א–להיך וחל א–לקותו יתברך בנפשות בני ישראל. לכן כיון שהקב"ה נח בשבת צריך כל איש ישראל לנוח. והעושה מלאכה קראתו התורה מחלליה. והאיך צריך האדם לשמור כחו לידע ולהאמין כי יש בו כח אלקי.

Translation: Why should we commemorate Shabbos by making it sanctified? G-d created the world in six days. Therefore G-d ordered us to rest on Shabbos. The observance of Shabbos is a symbol of the relationship between G-d and the Jewish People as Rashi said on the words: Os Hee Bainei; G-d awarded us His day of rest as our day of rest. Chazal said that on Shabbos the Torah was given as it is written: remember the essence of the day. We learn from this that Shabbos given to us only because we accepted the Torah. It is written: I am Your G-d. With that statement G-d embedded within us one of His traits. Because we have within us this G-d-like trait, we must rest when G-d rests. That is why one who violates the Shabbos is called one who desecrates. That is why man must use his energy to recognize and believe that he has within him G-d-like qualities.

אנא, בכה גדלת ימינך

The prayer: **אנא, בכה גדלת ימינך** which is recited after **מזמור לדוד** in **תהילים פרק כט'** appears in various locations within the **ספירת העומר** particularly after **סידור**. In some **נוסחאות** it also appears in **קרבות** and as part of **המטה על שמע**. Its composition is shrouded in mystery. It is not found in early **סידורים** but begins to appear after the generation of the **א"ר**. Part of the mystery lies in the fact that the paragraph is usually reproduced with the title: **תפלת רבי נחוניא בן הקנה** who was a first century CE personality in the **משנה**. The **גמרא** attributes a prayer to him but it is the following:

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כח' עמ' ב'—משנה. רבי נחוניא בן הקנה היה מתפלל בכניסתו לבית המדרש וביציאתו תפלה קצרה. אמרו לו: מה מקום לתפלה זו? אמר להם: בכניסתי אני מתפלל שלא יארע דבר תקלה על ידי, וביציאתי אני נותן הודאה על חלקי. גמרא. תנו רבנן: בכניסתו מהו אומר? יהי רצון מלפניך ה' א-להי שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה וישמחו בי חברי, ולא אומר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא יכשלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. ביציאתו מהו אומר? מודה אני לפניך ה' א-להי ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקי מיושבי קרנות, שאני משכים והם משכימים – אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים, אני עמל והם עמלים – אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר, אני רץ והם רצים – אני רץ לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת.

Translation: Mishnah. Rav Nebunia ben Ha-kanah used to say a prayer as he entered the Beth Ha-Midrash and as he left it, a short prayer. They said to him: what sort of prayer is this? He replied: When I enter I pray that no offence should occur through me, and when I leave I express thanks for my lot. Gemara. Our Rabbis taught: On entering what does a man say? 'May it be Your will, O Lord my G-d, that no offence may occur through me, and that I may not err in a matter of Halachah and that my colleagues may rejoice in me and that I may not call unclean clean or clean unclean, and that my colleagues may not err in a matter of Halachah and that I may rejoice in them'. On his leaving what does he say? 'I give thanks to You, O Lord my G-d, that You have set my portion with those who sit in the Beth ha-Midrash and You have not set my portion with those who sit in street corners, for I rise early and they rise early, but I rise early for words of Torah and they rise early for frivolous talk; I labour and they labour, but I labour and receive a reward and they labour and do not receive a reward; I run and they run, but I run to the life of the future world and they run to the pit of destruction.

The **תפלה** of **אנא, בכה גדלת ימינך** is considered a powerful prayer because it is viewed as a substitute for reciting G-d's name of 42 letters. Allegedly, that name is spelled out when you combine the first letter of each word found in **אנא, בכה גדלת ימינך**. To highlight

those letters, many סידורים reproduce sets of those letters at the end of each line. According to the following source, G-d's name of 42 letters was the name that G-d invoked in creating the world:

לקוטי מהרי"ח-אנא בכח. הנה דעת הסדר היום שלא לומר כאן אנא בכח רק קודם ברוך שאמר והיה העולם שם מקומה, והטעם מפני שבנוסה זה נרמו השם מ"ב כידוע ובכח השם הזה נברא העולם. אך קאמר שם גם כן טעם לנוסה דידן לאמרו אחר סדר הקטורת ע"ש. ולפענ"ד אפשר טעם נוסח דידן משום דידוע שסגולת הקטורת שמבריה הקליפות שלא יאחזו בהתפלות, והשם הזה של אנא בכח יש לו ג"כ סגולה זו כמ"ש בראשית חכמה פ"ז משער הקדושה ע"ש, לכך אחר הקטורת מזכירין ג"כ שם זה.

Translation: It is the opinion of the Seder Ha'Yom that it is not appropriate to recite the prayer: Ana B'Koach in the middle of Korbanos but instead should be recited just before Baruch Sh'Amar V'Haya Ha'Olam. The reason being that the words in the prayer: Ana B'Koach represent the name of G-d that contains 42 letters. It was through the power of that name that the world was created. The Seder Hayom also provides a reason for our custom to recite the prayer: Ana B'Koach after reciting the Kitores, burning of the spices. In my opinion our custom may be based on the fact that the Kitores had the power of blocking evil forces from intercepting our prayers. So too the prayer of Ana B'Koach representing the name of G-d that contains 42 letters has the same power as it is written in the book Reishis Chochma. As a result it is appropriate to make reference to that name of G-d just after reciting the Kitores.

To highlight its importance, special instructions are provided for reciting its words:

לקוטי מהרי"ח-אנא בכח. ועיין בסידור היעב"ץ דיאמר כל ב' תיבות ביחד ויפסוק חוץ קר"ע יאמר ביחד, אך מדברי האריז"ל נראה שגם זה לא יאמר רק ב' תיבות יחד דהיינו שיאמר קבל רנת ויפסוק ויאמר עמך שנבנו.

Translation: Look in the Siddur of Rabbi Yaakov M'Emden who recommended the practice of reciting the words of Ana B'Koach in pairs and then pausing except for the words that represent the letters: Kuf, Reish and Ayin which should be said together. However from the words of the AR"I it would appear that even those words should be said as a set. Recite: Kabel Rinas, pause and then recite: Amcha Sagevinu.

Why is אנא בכח recited after מזמור לדוד in תהילים פרק כט'-מזמור לדוד?

לקוטי מהרי"ח-אנא בכח וכו'. הנה מנהג זה לומר אנא בכח אחר מזמור הבו הוא בפרי עץ חיים, והטעם על שם שהז' שמות היוצאין מאנא בכח שייכין עם הז' קולות שבמזמור הבו.

Translation: The custom to recite Ana B'Koach after reciting chapter 29 of Tehillim is found in the book: Prei Eitz Chayim. The reason being that the seven parts of the name of G-d that are referred to in Ana B'Loach are linked to the seven references to the word: Kol (sound) that are found in chapter 29 of Tehillim.

The following is further proof that אנא בכח is viewed as a representation of G-d's name of 42 letters:

מנהגי מרוקן-יש נהגו לעמוד לאמירת "אנא בכח" ופותחים בפסוק: זה שמי לעולם, וזה זכרי

להבין את התפלה

לדור דור.

Translation: Some have the custom to stand for the recital of Ana B'Koach and introduce the prayer with the verse: this is My Name forever and this is how You will remember Me for eternity.

Given the significance of **אנא בכה**, let us be sure that we understand its words:

אָנָא, בְּכַח גְּדֻלַּת יְמִינְךָ, תִּתִּיר צָרוֹרָה. אב"ג' ית"י²

Artscroll: We beg You! With the strength of Your right hand's greatness, untie the bundled sins.

Koren³: Please, by the power of Your great right hand, set the captive nation free.

קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ, שְׁגַבְנוּ, טְהַרְנוּ, נוֹרָא. קר"ע שט"ן

Artscroll: Accept the prayer of Your nation, strengthen us, purify us, O awesome One.

Koren: Accept Your people's prayer. Strengthen us, purify us, You who are revered.

נָא גְבוּר, דוֹרְשֵׁי יְחִוּדְךָ, בְּכַבֵּת שְׁמֵרָם. נג"ד יכ"ש

Artscroll: Please O strong One, those who foster Your oneness, guard them like the pupil of the eye.

Koren: Please, mighty One, guard like the pupil of the eye those who seek Your unity.

בְּרַכְם, טְהַרְם, רַחֲמֵם, צְדָקָתְךָ תָּמִיד גְּמִלֵם. בט"ר צת"ג

Artscroll: Bless them purify them, show them pity, may Your righteousness always recompense them.

Koren: Bless them, cleanse them, have compassion on them, grant them Your righteousness always.

חֲסִין קָדוֹשׁ, בְּרוּב טוֹבְךָ, נְהַל עֲרִתְךָ. חק"ב טנ"ע

Artscroll: Powerful Holy One, with Your abundant goodness guide Your congregation.

Koren: Mighty One, Holy One, in Your great goodness guide Your congregation

יְחִיד גְּאֵה, לְעַמְּךָ פְּנֵה, זוֹכְרֵי קִדְשְׁךָ. יג"ל פז"ק

Artscroll: Powerful Holy Exalted One, turn to Your nation which proclaims Your holiness.

Koren: Only One, exalted One, turn to Your people, who proclaim Your holiness.

שׁוּעַתָּנוּ קַבֵּל, וּשְׁמַע צַעֲקוֹתָנוּ, יוֹדַע תַּעֲלָמוֹת. שק"ו צי"ת

Artscroll: Accept our entreaty and hear our cry. O Knower of mysteries.

Koren: Accept our plea and heed our cry, You who know all secret thoughts.

בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

Why do we recite the words: **ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד** after reciting **אנא בכה**?

ספר אור זרוע ח"ב – הלכות יום הכיפורים סימן רפא–תניא ר' אומר כי שם ה' אקרא הבו גודל לא–להינו א"ל משה לישראל בשעה שאני מזכיר שמו של הקב"ה אתם הבו גודל

1. The groups of letters represent the first letter of each word in each line of **אנא בכה**. Together they constitute the letters in G-d's name that consists of 42 letters. One may look at the letters but one should not attempt to pronounce them.
2. The Koren סידור omits these sets of initials.
3. I provided the translation from the Koren סידור that was recently published with the translation, comments and introduction provided by Chief Rabbi Sir Jonathan Sacks of Great Britain. Some of you may have heard about the new סידור and were curious to see an example of the different approach in translating that the two versions of the סידור provide.

לא-להינו חנניא בן אחי ר' יהושע אומר זכר צדיק לברכה א"ל נביא לישראל בשעה שאני מזכיר זכר צדיק עולמים אתם תנו ברכה וזהו שיסוד הפייט והכהנים והעם העומדים בעזרה כשהיו שומעים את השם הנכבד מפורש יוצא מפי כהן גדול בקדושה ובטהרה היו כורעים ומשתחיים ונופלים על פניהם ואומרים בשכמל"ו ומה שיסוד היו כורעים ומשתחיים ונופלי" על פניהם שכך כתב בספר של קדושות כשמסר ר' נחוניא בן הקנה את השם לתלמידיו צוה להם לכרוע ולפול על פניהם וכן אנו נוהגים לזכר ולדוגמא.

Translation: We learned: Rebbe said: the verse: when I call out G-d's name, respond with words describing G-d's glory, represent the following: Moshe Rabbenu said to the Jewish people: when I mention G-d's name, you respond with words describing G-d's glory. Chanaya the son of my brother Rabbi Yehoshua said: the legacy of Moshe Rabbenu is a blessing. Moshe the prophet said to the Jewish people: when I mention G-d's name, you bestow a blessing. Based on this Midrash, the composers of the piyutim concerning the service in the Beis Hamikdash wrote: and the Kohanim and the people standing in the outer courtyard when they heard G-d's ineffable and great name being uttered by the High Priest in purity would bow and prostrate themselves and fall on their faces and say: Baruch Shem Kvod Malchuso L'Olam Va'Ed. In what did the composers base the line: would bow and prostrate themselves and fall on their faces? This was based on what was written that when Rabbi Nechunya Ha'Kaneh taught his students G-d's ineffable name, he would order them to bow down, prostrate themselves and fall on their faces. So too we act when he hear those words in the piyyut.

and תהילים פרק כט'-מזמור לדוד, **אנא בכה** may be the possible link between **מתן תורה** **ספירת העומר**. We noted in last week's letter that **תהילים פרק כט'-מזמור לדוד** was viewed as a commemoration of **מתן תורה** which linked it to one version of **לכה דודי** whose theme also was **מתן תורה**. In a similar manner **ספירת העומר** may be linked to **אנא בכה** since **ספירת העומר** was viewed as a countdown to **מתן תורה**. The following is one custom that supports the position that we recite **אנא בכה** after **ספירת העומר** as part of our countdown towards **מתן תורה**:

לקוטי מהרי"ח- ספירת העומר-**אנא בכה** וכו'. עי' בסידור ר' שבתי שאחר למנצה בנגינות יאמר **אנא בכה**, ועיין שם שיכוין בכל לילה לאות אחד מראש תיבות של **אנא בכה**, ובליל ו' לכל הששה אותיות ע"ש:

Translation: You will note from the Siddur of Rav Shabtai that after reciting La'Minatzeach Binginos one should recite the prayer of Ana B'Koach. He further instructed that each night he should have in mind one of the first letters of one of the words of the prayer of Ana B'Koach and on Friday night, he should have in mind the combination of six first letters that are posted at the end of each line.

The practice of reciting **אנא בכה** as a substitute for reciting G-d's name of 42 letters may have evolved from an older practice in which a **תפלה** consisting of 72 **פסוקים** was recited as a substitute of G-d's name of 72 letters. We encountered the name of G-d that consists of 72 letters when we studied the reason that **פסוקים** were added to our recital of **אז ישיר**

להבין את התפלה

within פסוקי דזמרה⁴. The תפלה that consists of 72 פסוקים appears after קרבנות in a סידור that represents the Italian Rite, published in 1557⁵. The publisher of the סידור added the following note just before the תפלה:

מהזור כמנהג רומה-מנטובה-אלו הם שבעים ושתים פסוקים עם סדר שם בן שבעים ושתים אותיות היוצא משלשה פסוקים "ויסע" "ויבא" "ויט", ורמזו פסוק הנה אנכי בא אליך בעב הענן והם כנגד ע"ב שמותיו של הקב"ה ובכל פסוק ופסוק יש בו הזכרת שם ד' תיבות והאומרם בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא ואינו ניווק כל אותו היום, וסדרם הרב הגדול רבינו משה בר נחמן.

Translation: These are the 72 verses in which the opening letters of each verse combine to create G-d's name of 72 letters that is referred to in the words: Va'Yasah, Va'Yavoh and Va'Yet found in the words that describe G-d saving the Jews at the splitting of the sea. That name is further hinted to in the words: B'Av⁶. Those letters are a hint to the name of G-d that has 72 letters. Every verse includes G-d's name of four letters. He who recites these verse each day is promised that he will enter the Next World and will not suffer any harm during that day. The one who arranged these verses is the Ramban.

After the תפלה that consists of 72 פסוקים, the same סידור contains the following note:

מהזור כמנהג רומה-מנטובה-ואחר כך אומר זה המזמור ארבעה פעמים ותמצא בו י"ח פעמים י"י וארבע פעמים י"ה עולים ע"ב כנגד ע"ב שמות הכתובים למעלה-מזמור לדוד הבו לה' בני א-לים...

Translation: After reciting the 72 verses, you should recite chapter 29 of Tehillim: Mizmor L'David Havu La'Shem four times because the chapter contains 18 references to G-d's name of four letters. Four times eighteen equals seventy-two, equal to the 72 times the person says G-d's name in the prayer of 72 verses.

In the מהזור כמנהג רומה, the recital of the prayer that represented the name of G-d that consisted of 72 letters was recited before מזמור לדוד הבו לה' בני א-לים. In our practice, מזמור לדוד הבו לה' בני א-לים, representing G-d's name of 42 letters is recited after מזמור לדוד הבו לה' בני א-לים. Irregardless of the order, it appears that G-d's name is invoked in both cases for the same reason; i.e to prevent harm. That there are מזיקין, harmful forces on ליל שבת, was one of the reasons that the recital of the פרק of משנה: במה מדליקין: משנה of פרק was instituted, as described in the following:

ספר כלבו סימן לה-ואחר כך אומר במה מדליקין, ואמרו הגאונים ז"ל דתקנו לאמרו כדי להמתין מאן דלא מצלי משום סכנה דבי שמישי דשכיחי מזיקין.

Translation: After Kiddush, they recited the paragraph of Mishna that begins: Ba'Meh Madlikin. The Gaonim stated that this practice was instituted for those who came late to synagogue and had not completed

4. See Newsletter 2-12.

5. The סידור can be found at the Jewish National and Library website: www.jnul.huji.ac.il/eng/. The prayer is found on page 5 of the סידור.

6. The two letters: "ע" "ב" equal 72.

their prayers. Reciting this chapter of Mishna provided the opportunity for the late comers to catch up. The concern was that no one should be left alone in synagogue because of harmful forces that were about on Friday nights.

The prayer **אנא בכה** also appears in prayers said for the deceased. The של"ה explains:

של"ה – מסכת פסחים - פרק נר מצוה (עד) – ביהוד אהי"ה אשר אהי"ה יכוין שתי פעמים אהיה עולה מ"ב כמנין שם של מ"ב. וענין הזכרת שם של מ"ב מבואר בספר הפרדס סוף פי"ג משער השמות, שם של מ"ב בכל שם יש בו שש אותיות נגד שש כנפים שיש לשרפים, ועל זה נאמר שש כנפים שש כנפים לאחד, ושם זה טוב להזכירו בלילה קודם שינתו, וכן האדם סמוך לפטירתו, כי על ידי כנפים אלה בשתיים יכסה כו' ובשתיים יעופף הנשמה למעלה, ותזכה להנצל ממלאכי חבלה ומכל מזיקין ותזכה להי עולם הבא, עד כאן. ושמענו מתלמידי החכם הא – להי המקובל דמטמרין מתגליין ליה כבוד רבי משה קורדוורו ז"ל, כי ציום רבם שיהיו מוכנים ומזומנים אצלו בעת פטירתו, ובצאת הנשמה מהגוף יאמרו אנא בכה גדולת ימינך כו', ולכוין בכל השמות היוצאות ממנו, ובפרט "קרע שטן", שיקרע כח השטן שלא יצערהו ויבעתהו בעת הוצאת הנשמה.

Translation: When reciting the prayer that contains the words: Abeya Asher Abeya he should have in mind that the letters of the words total 42 which is equal to G-d's name that has 42 letters. The consequences of referencing G-d's name of 42 words is explained in the book: Ha'Pardes. The name of G-d that contains 42 letters is broken into seven parts that have six letters in each part. The six letters represent the six wings that fiery angels possess. That is what was meant by the verse: six wings, six wings to each. It is beneficial to refer to this name at night before going to sleep. In additional it is beneficial for a person to refer to the name before dying because with the help of those wings, the person's soul will travel up to heaven and will be saved from the angels that inflict harm along the way and from other dangerous elements and he will merit the Next World. We heard from the students of the wise man, the Kabbalist to whom angels extended honor, Rabbi Moshe Cordevero that Rabbi Cordevero ordered his students that they should be prepared to recite the prayer Ana B'Koach when he died and as his soul left his body and to concentrate on all the words in the prayer particularly to the combination of letters that spelled out: Karah Satan, tear Satan. Those words should combat the power of Satan in that Satan should not disturb him as his soul left his body.

סידור A Word About The Koren

The publication of any new סידור is an important event in the history of תפלה. There would be no purpose in publishing a new סידור unless the publisher intended to add, subtract and modify an existing סידור. The Koren סידור is no exception. It is our duty as students of תפלה to identify the additions, the subtractions and the modifications that the publisher undertook. A new סידור also reflects on the mood of the Jewish community at the time of its publication. In that vein, we can describe the publication of the Koren סידור as an attempt by Centrist Judaism to assert itself as a force within the Jewish community. **יישר כח!**

במה מדליקין THE PLACEMENT OF

The placement of the **משניות** that begin with **במה מדליקין** within **שבת** is not uniform among the **נוסחאות**. In American **נוסח אשכנז**, **במה מדליקין** is recited after the **נוסח** that follows **ה' מלך גאות לבש** and **מזמור שיר ליום השבת** קדיש. In the current **נוסח ספרד**, it is not recited at all. In German **נוסח אשכנז**, **במה מדליקין** is recited after the **קדיש תתקבל** that follows **מגן אבות**. In **נוסח יהודי מורקו**, **במה מדליקין** is recited after **מגן אבות** and before the **פיוט** of **לכה דודי**. In **נוסח תימן**, **במה מדליקין** is recited after the **פיוט** of **בר יוחאי** which follows four **פסוקים** from **שיר השירים** that follow the **פיוט** of **לכה דודי**. In the **נוסח בני רומי**, **במה מדליקין** is recited after the **פיוט** of **לכה דודי** and after reciting the following:

ברוך ה' אשר נתן מנוחה לעמו ישראל, ביום שבת קדש.

In the **נוסח סידור היעב"ץ**, the Siddur of Rav Yaakov M'Emden, which is described as **נוסח ספרד**, **במה מדליקין** is recited after the **קדיש תתקבל** that follows **מגן אבות**. What is the basis of the differences in practice? Let us begin with the placement provided in **סדר רב עמרם גאון**:

סדר רב עמרם גאון (הרפנס) סדר שבתות—ולאחר שמקדשין בבית הכנסת אומר פרק אחד ממס' שבת, וזה הוא הפרק, במה מדליקין וגו' עד סוף פרקא.

Translation: After reciting Kiddush in synagogue, they read one chapter from Maseches Shabbos; i.e the chapter that begins: Ba'Mah Madlikin until the end of that chapter of Mishna.

Why are the **משניות** that begin with **במה מדליקין** recited at the end of **ערבית** on **תפלת** **ליל שבת**?

ספר העיתים סימן קמ"ו—וכתב מר רב עמרם הכי ומקדשין על היין בבית הכנסת להוציא אורחין ידי חובתן, ולאחר שמקדשין בבהכנ"ס אומר פרק אחד ממסכתא שבת והיא במה מדליקין ושפיר דמי למיעבד הכי מפני שהיא דבר בעתו לאדכורי הלכות הנר. נאה לומר ונאה למימר עליו קדושא דאגדתא. ובסדר מר רב עמרם נמי אמר במה מדליקין ואמר ר' אלעזר אמר רבי חנינא ואומר קדיש והאי קדושא דתקיננו רבנן משום סכנה דבי שימשי שכיחי מוזיקין ודילמא איכא דעייל ולא מצלי ועד דמצלי נפקו ציבורא ונשאר הוא ומסתכן ותקיננו רבנן דמתאחרי ציבורא אחר תפילה כי היכי דלגמר צלותיה ונפיק בהדי ציבורא.

Translation: Rav Amrom wrote as follows: we recite Kiddush in synagogue so that guests who are present will be able to fulfill their obligation of reciting Kiddush. After reciting Kiddush in synagogue, they read one chapter from Maseches Shabbos; i.e the chapter that begins: Ba'Meh Madlikin. It is a good practice because it is an opportunity to review a timely matter, the rules of lighting candles. It is also an opportunity for public study of

Torah which can be followed by Kaddish D'Rabbanan. Seder Rav Amrom further provided that after reciting Ba'Meh Madlikin one should also recite the paragraph that begins: Amar Rabbi Eleazar, Amar Rabbi Chanina and to then recite Kaddish. This Kaddish was added by our Sages to the services out of concern for the danger that lurks in synagogues on Friday night from evil spirits. Some of those present in synagogue may have come late and did not have the opportunity to pray. If they tried to pray, they would be left alone in synagogue when the other congregants left after the services ended. The late comers would then be exposed to a dangerous condition. That was why our sages instituted a practice that delayed the departure of those present so that the late comers could catch up and leave with the others.

The practice of reciting the משניות that begin with מדליקין במה during תפלת ערבית on ליל שבת is not found in the סידור of רב סעדיה גאון and in the רמב"ם:

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ט'–הלכה י'–בלילי שבתות חוזר ש"ץ אחר שמתפלל בלחש עם הציבור ומתפלל בקום רם, אבל אינו מתפלל שבע אלא ברכה אחת מעין שבע, וכן הוא אומר ברוך אתה יי' א–להינו וא–להי אבותינו . . . מגן אבות בדברו מחיה מתים במאמרו . . . ומברך השביעי ומניה בקדושה לעם מדושני עונג זכר למעשה בראשית, א–להינו וא–להי אבותינו רצה נא במנוחתנו וכו' ברוך אתה יי' מקדש השבת, ואומר קדיש ונפטרינן כל העם.

Translation: On Friday nights after everyone has completed the silent Shemona Esrei, the prayer leader repeats only the opening Bracha of Shemona Esrei and not all seven Brachos. Instead he recites an abbreviated form of Shemona Esrei in the form of Magen Avos. He then recites Kaddish and those congregated go home.

The practice is found in the מחזור ויטרי:

מחזור ויטרי סימן קנו'–ברוך אתה יי' . . . א–ל עליון קונה שמים וארץ. מגן אבות בדברו . . . זכר למעשי בראשית: א–להינו וא–להי אבותינו וכו'. קדיש וכו'. ונהגו לומר משנה זו לספר סידור הדלקה:

Translation: Baruch Ata Hashem . . . Kaddish. They had the custom of reciting this Mishna in order to review the laws of lighting candles.

Here are more reasons given for reciting the משניות that begin with מדליקין במה during תפלת ערבית on ליל שבת:

פירושי סידור התפילה לרוקה [פז] משנת במה מדליקין– משנת במה מדליקין–במה מדליקין אומרים בבית הכנסת, להודיע לעמי הארץ באיזו פתילה יכולים להדליק בערב שבת ובאיזו שמן, כדי שלא יבא להטות.

Translation: We recite the chapter of Mishna that begins: Ba'Meh Madlikin to teach those who were uneducated about the types of wicks that may be used in preparing lights for Shabbos and the kind of oil that they could use so that they would not err in fulfilling this Mitzvah.

ספר חסידים (מרגליות) סימן קנד'–מצוה לשנות ארבעים מלאכות חסר אחת כדי שלא ישכח איזה מלאכה אסורה כמו שיש לדרוש במעשה מועדים לפני המועדים כך בענין שבת לפניו כדי למהר בצרכי שבת. אחר התפלה תקנו וקבעו לומר במה מדליקין בבית הכנסת

להבין את התפלה

כלומר קיימתי מה שבזאת המשנה. חוץ מיו"ט הנכנס לשבת לפי שכתוב ב' עשרתם ערבתי ואין מעשרין ביו"ט.

Translation: It is a mitzvah to review the 39 primary acts of work that are prohibited on Shabbos so that one will not forget which work is prohibited. This is similar to the requirement to review the Mitzvos of a holiday before the holiday. We act similarly before Shabbos in order to prepare properly for Shabbos. Chazal instituted the practice to recite the chapter of Mishna that begins: Ba'Meh Madlikin after reciting Tefilas Arvis on Erev Shabbos,. Its purpose was to affirm that one had fulfilled what one had learned in that Mishna. This chapter of Mishna was not recited on a Yom Tov that extends over Shabbos because within the Mishnayos that we read, we also learn a Mishna that discusses taking tithes and creating Eruvim. It would have been inappropriate to mention these acts on Yom Tov since we did not set aside tithes on Yom Tov.

The **אבודרהם** raised an objection to reading the **משניות** that begin with **מדליקין** at the end of **ערבית**:

ספר אבודרהם מעריב של שבת—ולאחר הקידוש נהגו לומר משנת פרק במה מדליקין מפני שיש בה דיני הדלקה ושלישה דברים שצריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם השכה. ומה שלא נהגו לומר דיני הטמנה במה טומנין וכירה שהסיקה משום טורה צבור אי נמי מפני שנר שבת הוא משום שלום הבית הוצרך להזהיר עליו יותר. ושמעתי שיש מקומות שאומרי' פרק זה בין המנחה לערבית וישר בעיני. כי קריאתו אחר ערבית מה תועיל. אז אינו עת לתקן פתילותיו ונרותיו ויעשה מלאכה מה שהיה היה, אבל כשקורא אותו בין המנחה לערבית אם שכח מלתקן ילך ויתקן.

Translation: After reciting Kiddush in synagogue, it was customary to read the the chapter of Mishna that begins: Ba'Meh Madlikin because it contains within it the rules for lighting candles and the three matters that one must remind others in the house to perform before Shabbos. We do not review the rules for insulating hot foods and for placing food on the stove because it would be burdensome for the community to read so many Mishnayos. In addition, candle lighting was unique because it was instituted to establish peace in the household making it an act that needed to be reinforced. I heard that there were places where they recite this chapter of Mishna between Mincha and Arvis. That practice appears to me to be a good practice because what good does it do to read those Mishnayos after Arvis. After reciting Tefilas Arvis, it is too late to correct what was done wrong. In addition, one might inadvertently try to correct what he did and thereby violate a prohibition. When he reads the Mishna after Mincha, he can still correct any mistake he may have made in preparing the lights for Shabbos.

The **ב"ח** tries to justify the practice or reciting **מדליקין** after **ערבית**:

ב"ח אורה חיים סימן רע'—ונוהגין לומר משנת במה מדליקין וכו'. נראה מהסדר שסידר רבינו דדעתו היא שיאמרו במה מדליקין אחר תפלת ערבית וקשה אדרבה טוב יותר לומר קודם תפלה מקמי שקיבל עליו שבת כדי שיוזכור להזהיר על ג' דברים ולתקן השמן והפתילה שלא יהא בה שום פיסול אבל אחר תפלת ערבית מה תועלת יש לו שיוזכור הלא אין בידו לתקן מעתה וכמ"ש בית יוסף, ויש לומר דאין טעם אמירת במה מדליקין היא כדי להזכירו הג' דברים ולהזהיר לבני ביתו אלא לפי שמקדימין להתפלל ערבית מפלג המנחה ואחר יציאת

בית הכנסת עדיין יום הוא ולא ישב לסעוד ולומר קידוש עד שחשכה על כן נהגו ללמוד בשעה שהוא פנוי ולא ראו ללמוד פרק יציאות השבת או פרק אחר אלא פרק במה מדליקין דמדבר בדין הדלקה ובג' דברים השייך לליל שבת כדי להזכירו אנב לימודו שאם הדליק בשמנים ופתילות האסורות להדליק בהם שאסור להשתמש לאורן וכן אם לא הפרישו מעשר שלא יאכלו אותם פירות ואם לא עירבו עירובי הצירות שאסורים לשלטל בחצר וכן בעירובי תחומין שלא ילך חוץ לתחום:

Translation: It appears from the order that the Tur provided that he believed that the Mishna of Bameh Madlikin should be recited after Tefilas Arvis. That was a difficult position to justify since it would be better to recite it before Tefilas Arvis. That would be before he accepted the obligations of Shabbos. He could then be reminded to alert his family to the three matters that he was required to mention to his family and he could still correct any mistakes he may have made concerning the oil or the wicks. After completing Tefilas Arvis what will be gained by learning how one should have lit the Shabbos candles correctly. That was the complaint of the Beis Yosef. We must therefore say that the reason that we recite the chapter of Mishna that begins: Ba'Meh Madlikin after Tefilas Arvis was not in order to be reminded of the three matters that a person must review with his family every Friday. Instead, because it was our custom to start Shabbos early, it was still light outside when we left synagogue. Some did not want to recite Kiddush and eat their Shabbos meal until it became dark. To fill the time, they would sit and study Torah. They chose not to study the chapter of Maseches Shabbos that dealt with carrying or the other chapters. They chose the chapter of Mishna that began: Ba'Meh Madlikin which discussed the laws of lighting candles for Shabbos and the three matters that a person must review with his family every Friday so that if he had been lighting improperly, he would learn how he should prepare the lights; if his family did not remove the tithes that he should not eat that food and if his family did not make the proper courtyard Eruvim that he was prohibited from carrying in the courtyard and if his family did not make an Eruv that allowed him to walk long distances, he should not walk long distances.

What may have persuaded some who follow נוסח אשכנז to move the recital of the משניות that begin with במה מדליקין to before תפלת ערבית is the position of the שולחן ערוך: שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רע' סעיף א'—נוהגים לומר פרק במה מדליקין, הספרדים אומרים אותו קודם תפלת ערבית, והוא הנכון.

Translation: It was customary to recite the chapter of Mishna that began: Ba'Meh Madlikin. The Sephardim recited it before Tefilas Arvis and this was the correct practice.

Why did not all who follow נוסח אשכנז change their practice?

מגן אברהם סימן רע'—קודם תפלת ערבית – כדי שידעו במה מדליקין. וצריך לומר דלפי שלא נהגו להדליק במדינות אלו בשמנים ובפתילות אלו אין חוששין לזה.

Translation: It was customary to recite the chapter of Mishna that began: Ba'Meh Madlikin in order that the public learned the correct manner to fulfill the Mitzvah of lighting candles for Shabbos. Since in our area we do not use the prohibited oils and wicks, we need not concern ourselves with studying those rules.

All the practices can therefore be traced to one of two concerns. Those who recited the משניות that begin with במה מדליקין in order to lengthen the service so that those who

להבין את התפלה

came late would finish with the others recited the משניות that began with במה מדליקין at the end of תפלת ערבית. Those who recited the משניות that began with במה מדליקין so that the public would review the rules for properly fulfilling the מצוה of הדלקת נירות, recited במה מדליקין before ברכו. It was their intent to review the rules before they accepted the obligations of שבת. That allowed anyone who was concerned that he had not lit the candles properly an opportunity to go home and fix what he had done wrong. Now that we identified the concerns that led to the practice of reciting במה מדליקין, let us consider whether one or both of those concerns could be challenged. If the practice of reciting במה מדליקין began as a means of lengthening תפלת ערבית, then why did חז"ל choose this set of משניות? הדלקת נירות was a מצוה דרבנן. Other aspects of שבת, including the ל"ט מלאכות, the 39 primary areas of prohibited work, were מצוות מדאורייתא, biblical prohibitions. Would not the time have been better spent studying biblical prohibitions rather than Rabbinically instituted practices? Likewise, if the practice of reciting במה מדליקין began as a means of teaching the public the particulars of lighting candles, then why recite it every שבת. Some of us have recited במה מדליקין, about 52 times a year for over 50 years. Was it really necessary to recite במה מדליקין so many times in order to understand the rules of lighting candles? And was the מגן אברהם not right in declaring that in areas where prohibited oils or wicks are not used, there is no need to review the rules for הדלקת נירות each week? Because the underlying reasons for reciting במה מדליקין can be challenged, some maintain that the practice of reciting במה מדליקין developed for an entirely different reason. It was instituted to reinforce the position of the Rabbis against the attacks by the Karaites who were particularly disturbed about the practice of preparing lights for שבת. In an article entitled: ברכה בלתי ידועה על קריאת במה מדליקין, פרק 'במה מדליקין', Professor Naftali Wieder relates that the practice of lighting candles for שבת and sitting in a lit room on שבת were considered by the Karaites to be among the most egregious "sins" that חז"ל caused the Jewish people to commit. Because of the attitude of the Karaites, חז"ל concluded that the legitimacy of the practice of preparing lights for שבת, more than other practices, needed to be reinforced on a regular basis.

ברכה בלתי ידועה על קריאת פרק 'במה מדליקין'—(page 334) במצב כזה ראו מנהיגי היהדות המסורתית את עצמם חייבים להדוף את התקפת הקראים בפומבי ולהסביר בתוך עם ועדה את צדקת העמדה הרבנית. ההזדמנות המתאימה לכך היתה ערב שבת אחרי תפילת ערבית קודם שהקהל הלך הביתה לסעוד אור הנר, דבר שיש בו שום חילול שבת לפי הקראים, ודווקא אחר התפלה בשעה שכל הציבור נמצא בבית הכנסת. והאמצעי היעיל לכך היה קריאת משנת "במה מדליקין", והמטרה לא היתה קריאה גרידא, אלא לימוד

ודיון ראש וראשונה בסוגיית נר שבת; קריאת המשנה שימשה הזדמנות למרביצי תורה לברר וללבן את הנושא וללמד סניגוריה על ההיתר להדליק נר שבת. מובן מאילו שהדיון, מעצם טיבו, לא יוכל היה להצטמצם בנושא ההדלקה מלבד אלא גלש מאילו אל המוטיב המרכזי של הפולמוס הרבני-קראי: סמכותם של החכמים ומהימותה של תורה שבעל פה. וכך הפכה לימוד משנת "במה מדליקין" למוקד של פולמוס והתנצחות בין שני העדות, לזירה של מלחמת מגן ותנופה כאחת.

Translation: In that kind of situation, those in charge of safeguarding traditional Jewish thought saw themselves obligated to publicly repel the attacks by the Karaites and to emphasize in each community the correctness of the position of the Rabbis. The appropriate time to do so was on Friday night after Tefilas Arvis before those congregated went home to eat by the light of the candles, an act that was considered a violation of a prohibition of Shabbos by the Karaites. The end of the service was chosen because by that time the number of people present at the service would be at its peak. The Rabbis viewed the recital of the Mishna that began: Bameh Madlikein as the most effective method of delivering their message. The purpose in reading the Mishna was more than simply reading its words. Its prime purpose was to open the Mitzvah to review and to discuss any concerns about the Mitzvah of lighting candles. Reciting the Mishna provided an opportunity for those who were spreading Torah to explain and clarify the issue and to present a defense of their position that lighting candles was permitted in anticipation of Shabbos. It was clear that the discussion from its nature was not limited to the issue of lighting candles but led into a further discussion about the conflict between the Rabbinate and the Karaites; the authority of the Rabbis and the reliability of the Oral Law. In that way, the discussion concerning the Mishnah Bameh Madlikein could lead to a full review of the dispute between the Rabbinate and the Karaites and the battle for supremacy between the two parties. The synagogue served as a battleground where the Rabbis could defend their position and could attack their adversaries.

On page 335 of his article, Professor Wieder reported that he found a סידור which provided that the following ברכה be recited before reading the chapter of משנה that began with: במה מדליקין. He opined that this discovery confirmed his theory that the practice of reciting במה מדליקין was instituted as a means of responding to the attacks of the Karaites:

ברוך אתה יי' א-להינו מלך העולם אשר בחר בחכמים ותלמידיהם ונתן להם תורה מהר סיני על ידי משה רבינו וצוה אותם לקרא בתורה במשנה בתלמוד בהלכה לקנות חיי שני עולמים. ובחר במשה רבנו מכל הנביאים ודבר עמו פנים בפנים שנאמר פה אל פה אדבר בו וגו' ואחריו בחר ביהושע תלמידו ושבעם זקנים ונביאים וחכמים ותלמידים וצוה אותם בשמירות שבת ובהדלקת הנר של שבת במה מדליקין . . .

Translation: Baruch Ata . . . who chose the Sages and their students and gave them the Torah on Mount Sinai in the hands of Moshe Rabbenu and commanded them to study the written law and the oral law, Mishna, Talmud, Halacha, in order to merit life in two worlds. And chose Moshe Rabbenu from all the prophets and spoke to him face to face as it is written: face to face I spoke to him etc. To succeed Moshe Rabbenu, He chose Yehoshua, Moshe's student, and the 70 elders, prophets, sages, and their students and commanded them in the laws of observing Shabbos and of preparing light for Shabbos: Bameh Madlikein . . .

לכה דודי: פיוט THE WORDS WITHIN THE

The פיוט of לכה דודי is not an easy פיוט to understand. One difficulty lies in defining the word: דודי in the statement: לקראת כלה? The תכלאל המבואר¹ explains:

תכלאל המבואר – לך הקדוש ברוך הוא, ונצא יחד.

Translation: Come G-d, let us go out together.

In his סידור המפורש, Yaakov Weingarten provides a different definition:

דודי – אהובי (מצודת דוד שיר השירים א', יד') והכונה לכנסת ישראל. וכאן קודם קבלת שבת מכונה כנסת ישראל בשם "דוד" והשבת שם כלה. ובחרוז "בואי בשלום" שהוא לאחר קבלת שבת – שהיא כעין הכנסה לחופה, נקראת בעל- "בואי בשלום עטרת בעלה" – על פי מהרש"א שבת לב', ב'.

Translation: Dodi means my beloved. The word represents the Jewish people. Before the Jewish people accept the duties and responsibilities of Shabbos, they are called: Dod and Shabbos is called: bride. In the last paragraph: Bo'Ee B'Shalom which is recited after the Jewish people have accepted the duties and responsibilities of Shabbos and which is deemed similar to the act of entering under the Chuppah, the Jewish people are called: husband, as we say: Bo'Ee B'Shalom Ateres Ba'Alah. This is in accordance with the comments of the Maharsha on Maseches Shabbos, 32, 2.

The definition of the word provided by the תכלאל המבואר is the definition adopted by most translators. However, this definition is open to challenge: Why do we invite הקדוש ברוך הוא to join us to greet the שבת? More importantly, if the word דודי represents G-d, why do most translators explain the second paragraph of לכה דודי that begins: לקראת שבת לכו ונלכה as a call to the Jewish community to welcome the שבת. If the definition of the word: דודי is G-d, the paragraph that begins: לקראת שבת לכו ונלכה should likewise be interpreted as a call to G-d to join us in welcoming the שבת.

The link between the themes of welcoming שבת; i.e., paragraphs, 1, 2 and 9 of the פיוט, and the prayer for the re-establishment of the בית המקדש, paragraphs, 3, 4, 5, 6, 7 and 8 is another issue that is difficult to explain. Rabbi Samson Raphael Hirsch, זצ"ל, describes the connection as follows:

'לקראת וכו' – is the call upon all the members of the Jewish community to welcome and receive the Sabbath as the source of all blessings. Truly, even as the Sages have said it, the Sabbath is the most precious pearl' that G-d could give His people from

1. The סידור follows נוסח תימן.

His treasure chamber. Happy is he who, in keeping with the purpose of the Sabbath, welcomes that day by placing himself and his whole world, together with all of his endeavors and ambitions, his successes and failures, his gains and his losses at the feet of G-d. Our Sages have taught that a person who follows this course, knowing that he has either fulfilled his duty entirely or, at least, made atonement for past error, and who, for the twenty-four hours of the Sabbath that follow, does not permit himself even to think of his ordinary weekday pursuits, with each Sabbath receives *me'en olam habbah* a glimpse of the bliss of the world to come. All of terrestrial life, with its misery and woe, with its care and distress, retreats before the serene majesty of the Sabbath, and the eyes of man, reflecting his contented smile, sense the nearness of the grace of his Father in Heaven Who, with a tender look of approval rewards him for having delivered up to his Maker, for a period of twenty-four hours, the struggle and strife of the week. But even as all the pain and sorrow of the individual recede before the holy Sabbath, which brings comfort and hope to every wounded heart, so the Sabbath also transforms the sad and sorrowful outlook as regards Yisrael's collective fate as a nation into glorious vistas of hope and consolation. Yerushalayim is once more **מקדש מלך עיר מלוכה**, the Sanctuary and the City of G-d, of that G-d Whom the Sabbath proclaims as the King of the Universe in all His supreme sovereignty. Once again He gathers His people about Him like a garment of glory, so that the sons of His nation will all serve to glorify Him. . . . This is the confident hope which each Sabbath awakens within us anew. **לא תבושי וכו'**, Zion will not be deceived in its trust, nor will she be found unworthy of the fulfillment of the hopes thus fostered. Even now that she is in ruins, Zion still remains the mother of her people, consoling and comforting its remnants. In vain **והיו וכו'** do ruthless tyrants seek to destroy her; they will perish, but Zion and Yisroel will live on. In due time the attacks of the nations against her will cease and the ancient covenant which G-d made with Zion long ago will come into view once more serenely and in all its glory. All the rest of mankind to the left and to the right of Zion shall then join her, and, once the sovereign power of G-d will be revealed through Zion's resurrection for all to see, joy and serenity will hold triumphant entry on earth.

The **עיון תפלה** provides a different explanation:

עיון תפלה-מקדש מלך. זו ירושלים, על שם הכתוב (עמוס ז', יג') כי מקדש מלך הוא. מכאן ואלו מדבר המשורר נגד ירושלים, וענין ירושלים לשבת הוא על יסוד מאמר חז"ל (שבת קיח', ב') אלמלא משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלין, ועתה כשישראל מקבלין את השבת לשמרה כהלכתה ינחם את ירושלים ויתן תקוה בלבה שקרובה גאולתה לבוא.

Translation: Mikdash Melech-This is a reference to Yerushalayim based on what is written (Amos 7, 13) Ki Mikdash Melech Hoo. From this point forward, the composer speaks about Yerushalayim. The link

להבין את התפלה

between Yerushalayim and Shabbos is based on a statement by Chazal: (Maseches Shabbos 118, 2) if the Jewish people observe Shabbos properly for two weeks in a row, they will be immediately rescued. In this poem we pray that in the merit of the Jewish people accepting the observance of Shabbos according to its rules, G-d will have pity on Yerushalayim. Observing Shabbos provides the hope that the ultimate redemption is nearing.

In a תשובה in which former Sephardic Chief Rabbi Bakshi Doron tries to pinpoint when קבלת שבת takes place, Rabbi Doron provides the following explanation for the link between שבת and the rebuilding of the בית המקדש:

בנין אב – סימן ו. קבלת שבת במחשבה, בדיבור ובמעשה-ו. ירושלים והשלום בלכה דודי – הפיוט לכה דודי שנתקבל בכל תפוצות ישראל כקבלת שבת בדיבור, פותח בקבלת השבת ובמעלותיה, בכתוב שמור וזכור, ולקראת שבת, אולם שאר חלקי הפיוט מדברים בירושלים שבחה וגאולתה, ובסיום הפיוט הכמיהה לשלום, בואי בשלום עמרת בעלה, את ברכת השלום נוהגים בכל תפוצות ישראל להזכיר בתפילת קבלת שבת בפרק מזמור לדוד, המסתיים בה' יברך את עמו בשלום, ויש להבין מה ענין ירושלים והשלום לקבלת שבת, מה ראה רבי שלמה אלקבץ זצ"ל להדגיש את שבחה של ירושלים והתפילה לגאולתה, בפיוט לכה דודי שכולו קבלת שבת, מדוע סיים בשלום, ומה טעם בכל קהילות ישראל מקבלים פני שבת בפרק מזמור לדוד המסתיים בשלום.

Translation: The poem: Lecha Dodi that has been universally incorporated into the Jewish liturgy for Friday night and has been deemed to be the moment when accepting the duties and responsibilities of Shabbos is performed by the means of words, opens with the paragraphs: Shamor and Zachor and Likras Shabbos. The subsequent paragraphs present a different theme; i.e praise of Yerushalayim and a request that Yerushalayim be rescued. At the end of the poem, we find a longing for peace; Bo'Ee B'Shalom Aterest Ba'Alah. The poem includes a request for peace even though it is a universal custom to recite chapter 29 of Tehillim which ends with the words: and may G-d bless the Jewish people with peace, before saying Lecha Dodi. We need to understand the connection between Shabbos, Yerushalayim and peace. We further need to understand what prompted Rabbi Shlomo Alkabetz, זצ"ל, to emphasize the praise of Yerushalayim and a prayer for its rescue in the poem of Lecha Dodi which he composed to be the words by which we accept the duties and responsibilities of Shabbos. Why did he end with a message of peace and why in all congregations do we still welcome Shabbos with chapter 29 of Tehillim which also ends with the theme of peace.

ונראה שהמקור להזכיר את ירושלים והשלום בקבלת שבת, היא במטבע שטבעו חכמים בברכות. בתפילת ערבית בכל יום מסתיימת קריאת שמע, בשומר עמו ישראל לעד, ואילו בשבת תקנו לברך "הפורס סוכת שלום עלינו ועל כל ישראל ועל ירושלים", ולפי שהשלום וירושלים כלולים בברכת השבת, הדגישם רבי שלמה אלקבץ זצ"ל בלכה דודי, אם בכל ערב התפילה מסתיימת בבקשה לשמירה גשמית שהקב"ה ישמור צאתנו ובואנו, בשבת שיש בה פריסת שלום, ואוירה של קדושה, הבקשה מסתיימת בשלימות הרוחנית, לפי

שהשבת כתכלית מעשה שמים וארץ, יש בה לגלות כבודו יתברך, ולהעיד על הבורא וגדלותו, שלימות זו נמצאת בירושלים במקום אשר צוה ה' את הברכה וזה שער השמים, וזה מקור הברכה בשבת להרגיש ולחוש את קרבתו יתברך, ולהודות לו ככתוב "מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה".

Translation: It appears that the source for referring to Yerushalayim and peace as part of Kabbalas Shabbos is the wording of one Bracha that we recite on Friday night. In Tefilas Arvis each day, we end the third Bracha of Kriyas Shema with the words: Shomer Amo Yisroel La'Ad. On Shabbos we conclude the same Bracha by saying: Ha'POrais Succos Shalom Aleinu V'Al Kol Yisroel V'Al Yerushalayim. Since we incorporate both a reference to Yerushalayim and a prayer for peace in a Bracha whose theme includes Shabbos, Rabbi Shlomo Alkabetz, ז"ל, incorporated those same themes into his poem of Lecha Dodi. Each evening we end the Brachos of Kriyas Shema with a prayer for our physical needs and that G-d guard us as we come and go. On Shabbos which is a day in which G-d spreads peace and there is an atmosphere of holiness, the theme of the Bracha changes to a request for spiritual completeness. Since Shabbos also represents creation, it is necessary to speak of G-d's greatness as well. The completeness of spirit that we seek can only be found in Yerushalayim, the place where G-d extended His blessing and was the gate to heaven. That is the source of the blessing of Shabbos, to feel the closeness of G-d and to acknowledge Him, as it is written: Mizmor Shir L'Yom Ha'Shabbos. Tov L'Hodos La'Shem.

Another issue raised about the words in the **לכה דודי: פיוט** concerns the order of the words in the line: **שמור וזכור בדבור אחד**.

מאור ושמש² דברים פרשת ואתחנן-שמור את יום השבת לקדשו וגו'. ובדברות הראשונות נאמר (שמות כ' ז') זכור את יום השבת וגו'. ויש להבין, מה שאנו אומרים בפזמון 'לכה דודי', שמור וזכור בדבור אחד וכו', ולמה שינה הפייטן לכתוב 'שמור' קודם 'זכור'. הענין, דאיתא (ברכות ח' א') לעולם יכנס אדם שני פתחים ואחר כך יתפלל, והרבה פרושים נאמרו על זה; ועיקר הפרושים של שני הפתחים הוא יראה ואהבה, שהם שני שערים ופתחים, שעל ידי זה יוכל להתפלל ותעלה תפילתו למעלה. כי צלותא בלא דחילו ורחימא לא פרתח לעילא. והיראה היא מדת מלכות - שמים, והוא השער לה' צדיקים יבואו בו, והיא הפתח ושער הראשון, ואחריו הוא השער האהבה. ואיתא בזוהר הקדוש (הקדמה ה ב) תרי שבתות; שבת דמעלי שבתא ושבת דיומא שבתא, ושמור הוא מדת מלכות שבת דמעלי שבתא, וזכור הוא יומא שבתא. ולפי זה שפיר יסד הפיוט שמור וזכור בדיבור אחד, ברישא שמור והדר זכור, כי יראת שמים הוא שער הראשון אשר צדיקים יבואו בו.

Translation: In the first set of the Ten Commandments it is written (Shemos 20, 7) Zachor (remember) the day of Shabbos etc. We must try to understand the order of the words that we say in the poem of Lecha Dodi: Shomor V'Zachor were recited simultaneously. Why did the composer of the poem change the order

2. Rabbi Kalonymos Kalman haLevi Epstein was born in Cracow in 1751 to his father R. Aharon. R. Kalonymos was a disciple of R. Elimelech of Lizensk, the Seer of Lublin, and other great Chassidic leaders. He died in 1823. His work Ma'or VaShemesh is considered one of the foundations of Chassidic thought. It was published in 1842 by his disciple R. Yisrael Hillel Westreic.

להבין את התפלה

of the words from how they appear in the Torah. Why did he place the word: *Shomor* before *Zachor*. The answer can be found in what was written in *Maseches Brachos 8,1*: a person should pass through two doorways before entering the synagogue to pray. Many explanations are provided for the instruction given by the *Gemara*. The best explanation is that the two doors represent two emotions, fear and love. They are each doors and entryways that one must pass through in order to properly pray and to have one's prayers reach heaven. Prayer without fear and love will not rise above. Fear is an attribute one feels towards a monarch. That is what was meant by the verse: this is the gate through which the righteous pass. That is the first entryway. Then comes the entryway of love. The *Zohar* teaches us that two *Shabbosim* exist; *Shabbos* of the night (Friday night) and *Shabbos* of the day. The word: *Shamor* represents G-d being the supreme Monarch. *Shabbos* at night represents that attribute of G-d. The word: *Zachor* represents *Shabbos* day. Accordingly, the composer of the poem put the words in correct order. We must first experience *Shomor* and then experience *Zachor*. Fear of G-d is the first door through which the righteous enter.

Some³ argue that Rabbi Shlomo Alkabetz followed the רמב"ם's wording contained in his version of the middle ברכה of עשרה of שבת מוסף:

רמב"ם סדר תפילות נוסח הברכות האמצעיות—ברכה אמצעית של מוסף שבת, למשה צוית על הר סיני מצות שבת שמור וזכור ובו צויתנו י-י' א—להינו להקריב לך קרבן מוסף כראוי יהי רצון מלפניך י-י' א—להינו שתעלנו לארצנו וכו' ואת מוסף יום המנוח הזה נעשה ונקריב כו' עד על ידי משה עבדך ולא נתתו מלכנו לגויי הארצות ולא הנחלתנו מלכנו לעובדי אלילים גם במנוחתו לא ישכנו ערלים לבית ישראל נתתו זרע ישורון אשר בם בהרת המדת ימים אותו קראת א—להינו וא—להי אבותינו רצה נא במנוחתנו כו' עד ברוך אתה י-י' מקדש השבת.

The words: סוף מעשה במחשבה תחלה are another difficult line to understand. This is how Rabbi Samson Raphael Hirsch, זצ"ל, explains the phrase:

The Sabbath is as old as Creation itself. In fact, it is even older; it is not only *rosb* (first), but *kedem*, (ancient), for סוף מעשה וכו'. Man represents the ultimate goal of physical Creation. It was at man's feet that the Creator willed to lay His completed work so that man might administer it in a G-dly manner and in obedient service rendered of his own free choice. But if man is to discharge this mission faithfully, he is need of constant guidance and discipline, and it was the Sabbath that was charged with the task of supplying this guidance and spiritual training and thus providing an assurance that the goal originally envisioned in Creation would truly be fulfilled. Hence the Sabbath represents the ultimate purpose of Creation and, even as thought and intention always precede the planning of what is to be created, so, too, the Sabbath day existed as part of the Divine plan even before the actual work of creation was begun.

3. Rabbi Menashe Klein in his 'שו"ת משנה הלכות חלק ד' סימן לה'.